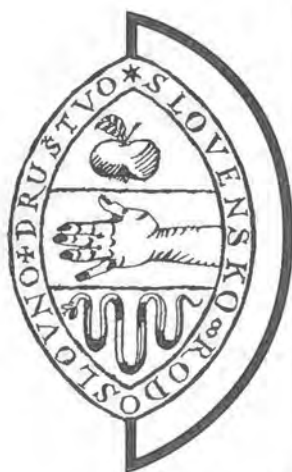

Bilten
slovenskega
rodoslovnega
društva

Letnik 3
Številka 1
maj 1996

REVEŠA

Kazalo

Uvodnik	3
Poročila	4
Etnogeneza Kostelcev - Kostelski priimki v preteklosti /mag. Stanislav Južnič/	11
Uskoki - naši predniki /mag. Stanislav Južnič/	15
Slovar krajevnih in osebnih imen /Franci Rihtrašič/	22
Prenos arhivskega gradiva na sodobne nosilce (medlje) - XI. del /Peter Hawlina/	23
Manj poznani raziskovalni viri ali Naši francoski predniki /Peter Hawlina/	25
Vse ob svojem času /ing. Lojze Kobi/	28
Priročnik za rodovnikarje v "help" datoteki /Vasja Butina/	29
Kako začeti	30
Kaj delamo? /Anton Kos/	31
Kaj delajo - Nemčija	32
RAST - Raziskovalski stiki	34
Novi člani, obvestila	35

DREVESA

ISSN 1318-6221

Leto 3, št. 1, maj 1996

Bilten Drevesa izdaja Slovensko rodoslovno društvo

Vse pravice pridržane. Ponatis prispevkov je možen samo po dogovoru z uredništvom.

Urednik: Peter Hawlina

Naslovnica: Janez Suhadolc

Slika na naslovi strani: Praprotni v Praprotnem pri Škofji Loki

Računalniški prelom: Gapro, Ljubljana

Tisk: Embalažno grafični servis, Trata - Šk. Loka

Naklada: 300 izvodov

Naslov: Lipica 7, 4220 Škofja Loka, Slovenija

Po mnenju Ministrstva Republike Slovenije za informiranje z dne 24. 4. 1996, št. 415-01-49/96 se za bilten plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Uvodnik

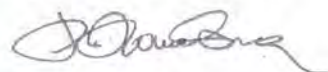
Nerad se ponavljam, včasih pa se temu ne znam izogniti. Malo krivde za to ima tudi dejstvo, da so bila nekatera poročila ali obvestila pripravljena že v začetku leta ali celo še v lanskem letu. Ker niso bila objavljena, jih nespremenjena objavljamo zdaj. Za morebitno zastarelost se opravičujem.

Sredi lanskega leta sem napovedal, da bom bilten urejal samo do konca leta 1995, vabil sem prostovoljce, ki bi delo vsaj začasno prevzeli. Ne samo, da se tak prostovoljec ni pojavil, videti je, da biltena nihče niti ne pogreša. Ne spomnim se, da bi kdo od članov kdaj izrazil obžalovanje, ker biltena ni več. Če je bilten res nepotreben, bi bilo to treba čimprej ugotoviti, ker je ravno s tem vedno bilo daleč največ dela in stroškov.

Z izdajo te številke se torej ne držim svoje odločitve. V to me je prisililo lastno, morda zmotno prepričanje, da je treba članom vsaj pred našo redno letno skupščino ali občnim zborom posredovati vsaj nekaj gradiva. Pravim zmotno, zato, ker s strani članov skoraj ni čutiti potrebe, da bi obstojali kot društvo. Videti je, da bi bilo tistim, ki se udeležujejo mesečnih srečanj dovolj, če bi se enkrat mesečno dobivali na klubskih sestankih. Za delovanje društva pa trenutno lahko ugotovljamo interes samo izjemoma.

V tej številki se je nabrala pisana roba. V dveh prispevkih smo se lotili objave priimkov iz dveh slovenskih področij, škojfeloškega in kostelskega "okraja". Take spiske bi verjetno lahko dodali še za kako drugo področje, zlasti pa bi bilo koristno, če bi jih sčasoma zbrali v tipski obliki na računalniškem mediju.

Z obema prispevkoma mag. Južniča, posebej pa z njegovim prispevkom Uskoki, naši predniki, začinjamo serijo prispevkov, v kateri bomo skušali na podoben način obdelati še druge narodnostne in etnične skupine, Uskokom bi lahko po poljubnem zaporedju sledili romanski, germanški, češki in slovaški, ogrski, ciganski, hrvaški, židovski, srbski predniki, če se dotaknemo samo naših bližnjih sosedov. Pogumnejši bi lahko posegli čez devet gora in devet dolin, lahko pa bi posegli še v sivo zgodovino, kamor naše dokumentirane linije prednikov ne sežejo več. Tako bi se morda kdo lotil Ilirov, Keltov, Gotov, Venetov in tako naprej vse do tistih, po katerih nosimo ime - Slovencev.

Poročila

Povzetek dela v letu 1995 (poročilo ob zaključku leta)

Tole je naše zadnje letošnje srečanje, zato se spodobí, da se na kratko ozremo na naše uspehe in morebitne neuspehe. Zares na kratko, saj vas je večina zvesto spremljala večino dogajanj, vse važnejše zadeve pa smo sproti zabeležili tudi v biltenu.

Prelomno dejanje je bila ustanovitev društva. Način dela se s tem ni spremenil. Ohranili smo pogošnost srečanj in prirejanja drugih dogodkov, vzdržali smo pri mesečnem izhajanju biltena. Najbolj vidna sestavina delovanja SRD je bil bilten. Z njegovim (začasnim?) prenehanjem izhajanja bo najbrž utrpelo nekaj škode tudi ostalo delovanje, ki sicer ni bilo tako opazno, zato pa nič manj pomembno. Zlasti se moramo zavedati, da smo neopazno prerasli iz skupine samostojno delujočih raziskovalcev lastnih rodovnikov v skupino, ki se je v svojih doslej izkazanih zmogljivostih dokazala kot ne le najmočnejša, temveč tudi edina tovrstna ustanova v Sloveniji. Brez pretiravanja ugotavljam, da so naši potenciali še mnogo večji od že prikazanih rezultatov. Morda se vsi še ne zavedamo, kako močan potencial so naši delovni pripomočki, naše izkušnje, naši zbrani podatki in celo nastajajoče podatkovne baze. Z vsem tem smo ustvarili kvaliteto, ki močno prerašča vsoto individualnih rezultatov in smo postali nepogrešljiv dejavnik na nacionalni ravni.

Trdim, da smo že usposobljeni za predstavljanje na nacionalni ravni. Če bi se primerjal s športniki, bi dejal, da smo se neopazno usposobili kot ekipa, ki je sposobna meriti moči z marsikaterim tujim partnerjem. Zlahka bi se sicer primerilo, da bi imela ekipa v sedanjí organiziranosti v neki kritični situaciji nemajhne probleme, pri tem je treba karseda poudariti sedanjo organiziranost ali bolje rečeno dezorganiziranost, kjer nihče ni odgovoren za prav nič. Verjamem, da bi bili sposobni omenjene potencialne že z razmeroma majhno materialno podporo in nezahtevnimi organizacijskimi prijemi dokazati tudi v konkretnem projektu, kakršnega ni sposobna realizirati nobena tradicionalna strokovna inštitucija.

Povedano se bo komu slišalo pretirano samohvalno. Naj se! Kdor zna na zadeve pogledati s pravimi očmi, nam bo moral pritrditi. Res pa je, da bo že malo daljši zastoj prinesel nazadovanje, od tod pa ni daleč do popolnega razpada. Na uspehih leta 1995 se bomo lahko grelí le kratek čas. Če kmalu ne bomo naložili novih dreves na ogenj, bomo po-

goreli hitreje kot smo zagoreli. Ogenj bo gorel, če bomo zanj porazdeljeno skrbeli vsi zainteresirani; če bo ugasnil, bomo s tem najbolj sami sebi pokazali, da ga niti nismo rabili. Nerad bom v tem primeru spoznal, da sem se motil tudi sam, ob tem spoznanju mi bo slaba tolažba zavest, da za izgubo nisem odgovoren, ker v tem primeru izgube ni.

Predlagam, da ostanejo v veljavi mesečna srečanja vsak drugi torek, stalne lokacije še nimamo. Poskrbeli bomo za ponatis razprodanih številčk biltena, da jih bodo lahko dobili vsi zainteresirani, zlasti tisti, ki so postali člani v zadnjem času in jim pripada cel letnik. Štiri lanskoletne številke bodo tudi novi člani, kot so jih stari, dobili zastonj. Vsak bo moral povedati katere številke mu manjkajo, dobil jih bo na srečanju. Članarine do nadaljnjega ne bomo pobirali.

Ljubitelje grboslovja opozarjamo, da bo sredi decembra v Codelijevem gradu razstava slovaških grbov. Pazite na objavo v javnih občilih.

Društveni dogodki

Decembrsko srečanje (12. 12. 1995)

Bilo je v sejni sobi podjetja Intertrade ITS. Udeležilo se ga je 20 članov. Bilo je brez napovedane teme in bolj praznično naravnano. Prijazni naklonjenosti podjetja Mercator velja zahvala za prispevek, s katerim smo si nazdravili za pretekle uspehe in si zaželeli podobnih v bodoče. Nekateri kolegi so presenetili s prikazi svojega dela. Večkrat smo že ugotavljali, da pri nas rodoslovje še nima zadostne tradicije, ki bi imela za posledico tudi standardizacijo dela, zlasti načina urejanja in prikazovanja podatkov. Pomanjkanje teh standardov ima nemalo slabih strani. Neizkušeni posameznik porabi znatno več časa, rezultati so slabo izmenljivi in zares berljivi samo avtorju. Po drugi strani pa ti izdelki presenečajo z izvirnostjo, kar tem izdelkom daje poseben čar in svojsko dušo. Tega pri standardiziranem delu ni, še zlasti ne, če se podrejamo postopkom, ki jih predpisuje delo z računalniškim programom. Z originalnimi in temeljitimi izdelki so se tokrat predstavili Marjeta Gerjevič, Marijan Kranjc in Jože Gasparič. Slednji je za povrh pripravil pravo razstavo svojega dela in jo obesil na steno.

Januarsko srečanje (9. 1. 1996)

V restavraciji Plava laguna se nas je zbralo 24. Predstavili smo vsebino najnovejše številke revije Genealogical Computing, opozorili smo na področja, kjer je napredek najbolj očitno. To je zlasti

programska podpora rodoslovnemu delu, vse večja uporaba multimedialnih orodij, hitro naraščajoča ponudba na internetu, ponudba podatkovnih zbirk (zlasti na cederomih).

Poskušali smo narediti hiter pregled nad različnimi domačimi podatkovnimi zbirkami na medijih. Omenili smo sodobne: telefonski imenik, seznam krajev, ulic in pritnikov. Na področju prepisov arhivskega gradiva na medije nismo ugotovili bistvenih premikov, kar kaže, da zaenkrat med člani ni zanimanja za oranje brazd na tej ledini.

Udeležencem smo poročali o napredovanju poskusnega projekta prepisovanja seznama članov Mohorjeve družbe iz leta 1900. Do sedaj je prepisanih prek 12000 vpisov, to je okrog 10 odstotkov vseh.

Člani se pretežno ukvarjamo z raziskavami lastnega sorodstva na klasičen način ali s pomočjo računalnika. Poleg lastnega sorodstva pa je nekatere pritegnilo tudi raziskovanje rodovnikov znanih oseb in celo rodovniško prikazovanje izmišljenih populacij. Med prve že lahko uvrstimo rodovnike Prešerna, Cankarja, Tavčarja, Finžgarja, Vege in drugih znanih Slovencev. O obsežnem raziskovanju (evropskih) plemiških rodovnikov smo že poročali. Med izmišljene pa lahko uvrstimo rodovnik grške mitologije z okrog 800 božanstvi in legendarnimi osebami in drugi domišljjski rodovnik iz slovenske literature: osebe iz Jalnovih Bobrov. Vse te rodovnike lahko člani dobijo na srečanjih, nekateri so dosegljivi tudi na Internetu.

Ker se je prek interneta nabralo večje število poizvedb, največ iz ZDA, smo na srečanju poskusili, če bi bilo mogoče na nekatera vprašanja odgovoriti sprotno, ker je med nami morebitni poznavalec posamezne poizvedbe. Izkazalo se je, da so bile poizvedbe preveč splošne. Odgovorov praktično ni bilo, zato bomo v bodoče taka vprašanja objavljali v biltenih v skrajšani obliki, na srečanjih pa jih bomo dali na oglasno desko.

Ing. Kobi je predstavil impresivne prikaze rodovnikov sorodnikov pesnika Prešerna. Podatke je izdatno dopolnil z uporabo rokopisnih virov župnika Zupana, ki jih hrani NUK.

I. konferenca na temo Rodoslovne podatkovne zbirke (29. 1. 1996)

Že dolgo napovedovani posvet tistih članov, ki so pri svojem delu ustvarili različne podatkovne zbirke, smo organizirali na Uradu Republike Slovenije za statistiko. Povabljenih je bilo 10 takih, ki so znani po tem, da imajo na tem področju že lastne izkušnje. Namen konference je bil najprej dobiti bolj natančen pregled nad že zbranim gradivom, da bi ga nato lahko nato grupirali po skupnih atributih in jih skušali združevati v skupne zbirke.

Tovrstno gradivo smo za izhodišče razdelili v dve glavni skupini: arhivski in sodobni. Arhivski so za nas rodoslovce zlasti matične knjige (izpred 20. stoletja) in statusi animarum. Sodobno gradivo pa naj bi obsegalo vse tisto, česar se rodoslovci še lahko poslužijo v primerih, ko pri svojih raziskavah šele iščejo oprijemljive točke. Z besedo medij v teh razpravah govorimo o elektronskih medijih, danes največ računalniški diski (diskete).

Arhivski viri

Matične knjige so verjetno prepisovali številni raziskovalci. Trenutno so znani mag. Stanislav Južnič, mag. Jože Hudales, mag. Mojca Ravnik, Leon Drame in drugi, vendar zanje nimamo natančnejših podatkov. Ker raziskovalci navadno ne vedo, kateri viri so že bili obdelani (prepisani), je prav mogoče, da bi isti vir prepisovala dva raziskovalca. Zato bi bilo smiselno zahodnim vzorom slediti tudi na tem področju. Tam se vse bolj uveljavlja praksa, da vodstvo arhiva raziskovalce povabi, da vmesne rezultate svojega dela, to je prepise na elektronski medij, ponudijo arhivu. Arhiv potem poskrbi, da je tako zbrano gradivo posebej evidentirano in dostopno uporabnikom. Tudi to je način, ki lahko nekoliko zmanjša obrabo originalnega gradiva. Dogovorili smo se, da bomo pri predstavnikih arhivov ugotovili, koliko bi se lahko te ideje posluževali že danes tudi v Sloveniji.

Udeleženci so se nadalje ponudili, da bodo pri svojem delu spremljali tovrstno dogajanje in s tem pomagali sestavljati inventuro tovrstnih datotek.

Potrdili smo tezo, da za vnašanje arhivskih podatkov v večini primerov niso potrebni posebni programi. Teh je namreč v tujini veliko, povečini so po nepotrebnem preveč kompleksni, zato tudi okorni in delo z njimi tako zamudno, da najbrž ne odtehta v njih vgrajene vsiljene pedantnosti, sistematičnosti in opozarjanja na možne napake. Poleg tega je prenosljivost podatkovnih zbirk med različnimi standardnimi programi (data-base, text, spreadsheet) in zapisi, ki jih uporabljajo rodoslovni programi (BK, PAF, ROOTS, GEDCOM itd.) že tako izpopolnjena, da tudi niso več potrebni posebni konverzijski programi. Manipulacija (preoblikovanje iz enega zapisa (formata) v drugega in s tem združevanje v večje skupne zbirke) s podatki je v večino sodobnih programov že vgrajena. Odveč je torej kupovati ali celo razvijati lastne programe za vnos podatkov.

Sodobni viri

Teh je že danes precej na medijih in jih bo vsak dan več. V tujini jih zaradi približevanja uporabnikom posredujejo prek omrežij. Tak primer je telefonski imenik Slovenije (TIS), ki je tudi dostopen na

internetu, uporaba za rodoslovne namene pa je bila nakazana v enem od prispevkov v našem biltenu. Telefonskemu imeniku so se pridružile nekatere manjše zbirke. Primer je seznam osebnih in družinskih fondov, ki jih hranijo slovenski arhivi in je za objavo na internetu poskrbel mariborski arhiv. Nekaj lastnih zbirk pa smo posredovali nekateri člani našega društva. Res so to skromni začetki, zlasti v primerjavi s tujino, neprimerljivo pa je zlasti število ljudi, ki se s tem ukvarja v Sloveniji s tistim v tujini. Zaostajamo tudi z opremljenostjo in osveščenostjo, kar je v danih razmerah normalno.

Pričakujemo, da se bo naštetim raziskovalnim pripomočkom na medijih ali prek omrežja pridružilo vedno več vedno večjih datotek. Prepričani smo, da bodo vsi novi vodniki po arhivskih zbirkah tiskani klasično, obenem pa dosegljivi na medijih.

Med sodobnimi pripomočki, ki bi jih lahko takoj sprostili za splošno rabo, podobno kot telefonski imenik, so gotovo tudi imeniki, spiski in registri različnih državnih zavodov, uradov in drugih ustanov. Pri teh pa skoraj po pravilu trčimo ob ovire, ki jih postavlja zakon o varovanju osebnih podatkov. Zato smo na konferenci obravnavali samo tehnične vidike, vse druge smo zavestno pustili ob strani.

Vseh podatkovnih zbirk ni mogoče ostro ločiti v dve osnovni skupini: arhivske in sodobne. Težko bi v katerikoli od teh dveh skupin uvrstil zbirko, ki nastaja v našem društvu. To je prepis članov Mohorjeve družbe leta 1900. Gre torej za časovni presek izbrane populacije. Mohorjeva družba je menda pred stotimi leti štela okrog 90000 članov, ki so bili vsako leto objavljeni v koledarju. Če smemo predpostavljati, da so bili naročniki pretežno družine, potem je s to populacijo pokrita vsaj tretjina takratnega slovenskega prebivalstva; opravka imamo torej z zelo velikim vzorcem. S prepisom na medij želimo v društvu doseči tele cilje: Časovni presek v tem obdobju je, če je na mediju, zelo dober pripomoček pri raziskavah, kadar razpolagamo z nepopolnimi podatki. Poleg tega se bo na tem delu ugotovila pripravljenost za podobne, vendar največkrat zahtevnejše projekte. Ni pa izključeno, da bi celotna zbirka ne mogla dati še drugih zanimivih pridobitev in koristiti kot raziskovalni pripomoček tudi v resnejših znanstvenih raziskavah.

Bežno smo omenili še eno kategorijo podatkov, ki bi bili na medijih uporabni kot raziskovalni pripomoček. To so že **obstoječe zbirke**, ki jih za namene lastnih rodoslovnih raziskav vodimo posamezni rodovnikarji. V teh zbirkah je po grobi oceni zbranih vsaj 50000 oseb. Kdor bi želel, bi svoje podatke lahko na medij zapisal enako, kot se prepisujejo podatki iz matičnih knjig. Razlika med zgoraj omenjenim prepisovanjem je v tem, da gre pri prvem za sistematično prepisovanje cele knjige, tukaj pa za

izbirno; pri prvem torej izbrane knjige v celoti, v drugem pa iz vseh knjig majhen delček. Kljub temu je drugih, psevdo matičnih zapisov, danes na medijih precej več kot prvih. Verjetno bo tako še dolgo. Zato pa bi bilo vredno tudi tem razmetano izbranim zapisom posvetiti vsaj malo pozornosti. Najprej bi jih bilo treba čim več združiti v skupne zbirke psevdo rojstev, psevdo porok in psevdo umrlih. Že nezahtevno sortiranje in pregledovanje takih zbirk bi verjetno nakazalo zanimive nove smeri raziskovanja. Pri posredovanju lastnih podatkov v take skupne zbirke pa nikakor ne krene. Videti je, da je glavni razlog še vedno neosnovana zadržanost, sramežljivost, če ne celo strah pred neznanim.

S tem zapisom skušamo povzeti razpravo na konferenci. Vnaprej niso bili pripravljene nikakršni zaključki ali sklepi, tudi na konferenci niso bili izrecno oblikovani. Vseeno povzemam: Razmere v Sloveniji še niso naklonjene obsežnejšim projektom prenašanja arhivskega gradiva na sodobne medije, čeprav po nekaterih znakih ugotavljamo trende, ki nakazujejo izboljšanje. Društvo bo te tendence spremljalo in se nanje odzivalo, dajalo pa bo tudi lastne pobude pri (strokovnih) ustanovah in po potrebi pri zakonodajalcu. Udeleženci konference bomo svoja spoznanja prenesli članom SRD in drugim, ki bi se lahko vključevali v tovrstno delo. S tem bomo poskusili dvigniti raven osveščenosti, z vmesnimi rezultati pa pritegniti k sodelovanju še več članov in sodelavcev. Večji napredek, spodbudo in podporo bi prineslo tesnejše sodelovanje z ustanovami. Podobne konference bomo v bodoče organizirali vsaj dvakrat letno.

Vabilo na februarsko predavanje (14. 2. 1996)

Spoštovani

V letu 1995 smo bili vajeni, da smo vabila na redna mesečna srečanja pošiljali natisnjena v biltenu. Obenem smo napovedali dnevni red in osrednjo temo srečanja. Če je bilo mogoče, smo prispevek na isto temo objavili že vnaprej, sicer pa naknadno.

Letos bilten še ni začel izhajati. Njegova usoda je zaenkrat še enako negotova kot je bila pred nekaj meseci. Naloge med člani še niso razdeljene, zato tudi nimamo tistih, ki bi jih opravljali. Zato bomo do nadaljnjega kakršnokoli pošto pošiljali samo izjemoma. Tudi za zadnje srečanje nismo pošiljali vabil, ker smo vabila na vsa redna mesečna srečanja poslali z januarjskim vabilom. Morda so nekateri kljub vsemu pričakovali posebno vabilo, udeležba na zadnjem srečanju (13.2.) je bila namreč razmeroma skromna, vsega 16.

Zato ponovno opominjamo, da bodo redna srečanja še naprej vsak drugi torek v mesecu. Torej 12.3., 9.4., 14.5. itd., vsakič ob 18. uri v restavraciji Laguna na Dunajski cesti, če ne bo drugače sporočeno.

V letu 1995 smo imeli navado poleg rednega srečanja organizirati še drugo, tematsko, v drugi polovici meseca. To bo možno tudi letos, vendar pa bo za organizacijo in izvedbo moral nekdo poskrbeti sam od sebe. Društvo namreč nima izvršilnih organov, zato tudi ni nikogar, ki bi bil dolžan pripravljati tovrstna tematska predavanja in ogleda. Zato vabimo tiste, ki ne bi želeli, da take aktivnosti zamrejo, da predlagajo temo in pripravijo vse potrebno za izvedbo (predavatelj, prostor, obveščanje, ...). Že do sedaj so bile predlagane zanimive teme. Npr.: Nastanek prilmkov, Naši uskoški predniki, Potomci Napoleonovih vojakov, Protestantski arhivi, Raziskave nagrobnikov, Starejši arhivski viri, Navodila za hranjenje lastnega arhivskega gradiva, Branje gotice in drugih pisav in še marsikaj, ne nazadnje pa predstavitev novosti, ki jih prinaša razvoj informatike in s tem povezanih možnosti.

Sporočamo tudi, da bodo v marcu dotiskane razprodane številke biltena za leti 1994 in 1995 in jih bodo dobili vsi tisti, ki jim to še dolgujemo in vsi novi člani, ki bi želeli imeti celoto.

Tole sporočilo je tokrat namenjeno morda zadnjemu dogodku iz serije tistih, ki sem jih pripravljaj sam in nekako še sodi v lanskoletne načrtovane dogodke. Vabljeni ste na predstavitev (preseljenega) ljubljanskega nadškofjskega arhiva in predavanje njegovega ravnatelja, dr. Bogdana Kolarja z naslovom

Status animarum kot rodoslovni vir,

*ki bo v sredo, 21.2.1996 ob 17.30
v novih prostorih arhiva
na Krekovem trgu 1 v Ljubljani*

Poročilo o predavanju Status animarum kot rodoslovni vir (21. 2. 1996)

Predavanja se je udeležilo 31 udeležencev. Povzetek predavanja dr. Kolarja bomo objavili v biltenu. Predavanju je sledil razgovor, na koncu pa še nekaj aktualnosti. Janez Toplišek je opozoril na novo windows verzijo programa BK.

Marčno srečanje (12. 3. 1996)

Spet smo se brez vabila zbrali v Laguni in spet nas je bilo samo 16. Posebne teme nismo imeli. V uvodnem delu sem, zvest svoji stalni temi, prenosu arhivskega gradiva na računalniški medij, omenil

zbirko iz polpretekle zgodovine. Gre za zbirke podatkov, ki jih je pri raziskavah druge svetovne vojne na Gorenjskem v računalnik vnesel zgodovinar Jože Dežman. Predmet njegove raziskave bo gotovo ena od bodočih tem na enem od naših srečanj, tule samo kratka informacija o zajeti populaciji. Gre za več kot 10.000 takih, ki so bili v drugi vojni na razne načine udeleženi ali vključeni v takratne dogodke. To so podatki o partizanih, mobiliziranih v nemško vojsko, dezertirji iz partizanov in nemške vojske, kvizlingi, sodelavci partizanskega gibanja, zaporniki v kaznilnici v Begunjah, interniranci v koncentracijskih taboriščih, izgnanci, begunci premeščeni na delo, klicani na nabor, vojne žrtve in še kaj. Ti podatki najbrž nimajo neposredne vrednosti za sestavo rodovnika, ker gre za razmeroma sveže obdobje, ki ga mnogi pomnijo še po lastnih doživetjih. Gre za morebitni dodatni vir ali napotek na arhivske dokumente, ki bi bili uporabljivi za dopolnitev družinske kronike ali pridobitve manjkajočega podatka.

Ing. Kobi je poročal o objavi družinske študije o družini Kraigher, ki zajema tudi slovenske veje te družine. Poročilo je povzel po članku v avstrijskem biltenu, ki ga izdaja društvo Adler.

V nadaljevanju smo si posredovali nekaj novosti, nekateri člani so prinesli na ogled rezultate svojega dela. Zanimiv način je pri svojem delu uporabil Ivan Grčar. Poročal sem o napredovanju projekta prepisovanje spiska članov Mohorjeve družbe pred sto leti. Prepisanih je že okoli 20 odstotkov imen.

Razmeroma majhno število udeležencev in odsotnost neke prevladujoče teme je omogočila vključevanje skoraj vseh udeležencev v pogovor, v katerem smo s precejšnjim zanimanjem sodelovali kot celovita skupina in ne v ločenih omizjih.

Sam sem za delni nadomestek manjkajočega biltena prebral spis z naslovom Kratka klasifikacija rodoslovcev z obljubo, da bomo skušali čimveč povedanega tudi ohraniti za bilten, ko bomo tega spet obudili.

Ob koncu nam je dr. Pisanski posredoval poizvedbe prek Interneta in nas pozval, da morebitne odgovore posredujemo njemu.

Rod, rodbina, rodoslovje (22. 3. 1996)

Pod tem naslovom je v vili Bištrica nad Tržičem potekala Glasova preja. Gosta sva bila Ing. Šmitek in jaz. Glasova preja je obravnava neke teme v javnosti tako, da moderator Gorenjskega glasa izbere eno ali več oseb, ki naj bi poznale zadevno tematiko.

Tema je bila najavljena v prilogi tega časopisa. Uvodnik je napisal naš član, publicist Miha Naglič,

oba gosta pa je predstavil drugi član, zgodovinar Jože Dežman. Ker sva bila oba gostujoča v našem biltenu že dovolj predstavljena, bomo ponatisnili samo Nagličev uvodnik. Če kdo želi, pa si lahko ogleda še objavo pred in po Glasovi preji, v Gorenjskem glasu na dan 22.3. In po njej v istem časopisu, 29.3.

Na 'prejo' so bili vabljeni vsi člani društva. Udeležilo se jih je 16, nekateri s svojimi zakonci, sorodniki ali prijatelji, sicer pa je bila dvorana povsem polna, prisotnih je bilo prek 70 udeležencev.

Zbrane je najprej pozdravil direktor Časopisa Gorenjski glas, gospod Valjavec, Jože Dežman pa je v razpravo najprej uvedel ing. Šmitka, ki letos praznuje svojo osemdesetletnico in številne delovne jubileje.

Ing. Šmitek je povedal, da se je svojim raziskavam posvetil takrat, ko se je upokojil. Vselej ga je privlačila lokalna zgodovina, to je zgodovina Kroepe z okolico. S tem pa zlasti zgodovina, ki je povezana z železarstvom in spremljujočimi dejavnostmi. Svoje raziskave je objavljajal največ v kroparskem združnem glasilu Zadrugar, pa tudi drugod. Ob raziskavah kroparske industrije in obrti pa so ga stalno spremljale tudi številne kroparske družine in njihova povezanost z raziskovanimi področji. Z župnikovo pomočjo in s pomočjo arhivskih dokumentov, zlasti matičnih knjig, je začel sestavljati rodovnike za cele družinske sklope. Tako so se mu nabrali rodovniki za okrog 200 kroparskih družin, vsi stipkani in urejeni po abecedi.

Ing. Šmitek je svoje pripovedovanje izdatno popestril s krajšimi prigodami, zanimivostmi, šalami in anekdotami, končal pa z odločno in prepričljivo izjavo, da je današnja tovarna Plamen izključna last potomcev številnih generacij nekdanjih zadrugarjev in izrazil svoje globoko prepričanje, da bi bila vsaka drugačna rešitev nepravilna. Za svoje izvajanje in zlasti za zaključno izjavo je bil nagrajen z izdatnim aplavzom.

Jože Dežman je prisotne povabil, da preskusijo svoje lastno poznavanje prednikov tako, da izpolnijo obrazec z rubrikami za tri generacije prednikov. Izkazalo se je, da je naloga zares težka. Samo eden od prisotnih je na koncu pokazal ne povsem izpolnjen obrazec.

Jože Dežman je nato v pogovor uvedel še mene in me predstavil kot ustanovitelja Slovenskega rodoslovnega društva. V uvodu sem povedal, da člani našega društva povečini kažejo resne raziskovalne namene, v raziskave jih ne vodi želja po odkrivanju morebitnega plemiškega porekla; med njimi tudi ni takih, ki bi verjeli, da jim je moč dokazovati sorodstvena razmerja daleč v srednji vek. Zavedamo se, da so nam na razpolago arhivski viri, ki poenjujejo s prodiranjem za deset in več generacij

v preteklost. Bolj izjemoma komu uspe raziskave podaljšati še za nekaj generacij. Zato se člani ne ukvarjamo s špekulacijami o venetskih, galskih, keltskih in še kakšnih drugih na hitro skuhanih prednikih. Toliko manj nas pri našem delu zanima izvor človeka, čeprav so v znaku našega društva simboli jabolko, roka in kača.

Predstavil sem društveno dejavnost, ki se vsak mesec dokazuje z vsaj dvema dogodkoma; eden je redno mesečno srečanje članov, drugi pa tematsko predavanje in/ali predstavitev arhiva. V letu 1994 in 1995 je izhajal bilten društva. Ker Slovenci še skoraj nimamo rodoslovne literature, je zbirka naših biltenov praktično edina temu področju namenjena literatura. Zainteresirani lahko vse številke dobijo na rednih mesečnih srečanjih društva ali pa si jih preskrbijo v knjižnicah; na Gorenjskem jih imata knjižnici v Kranju in Škofji Loki v Trziču pa Muzej. Večina članov pri delu uporablja računalnik in rodovnikarstvu namenjen program. Enega od številnih rodoslovnih programov smo prevedli v slovenščino in ga je moč dobiti pri Janezu Toplišku, tel.: 061/731188 ali 1328298, ki prireja tudi tečaj za usposabljanje za delo s tem programom.

Nato sem navedel nekatere razloge, ki še zlasti opravičujejo obravnavanje te tematike na Gorenjskem. Zadostoval bi že jubilej ing. Šmitka in njegov prispevek h kroparski krajevni zgodovini in rodbinskim raziskavam. Prav Trzič, tokratni gostitelj udeležencev Glasove preje, pa zasluži omembo in pohvalo zaradi že kar tradicionalne pozornosti, ki jo posamezniki, v zadnjem času pa še posebej Trziški muzej posveča proučevanju rodov trziških obrtnih in industrijskih družin. Prvi imenitni prikaz šušarske družine Dobrinov je bil že dvakrat razstavljen, zdaj je vključen v čevljarsko muzejsko zbirko. Kustosinja Nadja Gartner Lenac svoje raziskave nadaljuje z družino Peharc, zbrana pa je že večina gradiva za predstavitve še drugih znamenitih in značilnih rodbin, ki so v preteklosti bistveno sooblikovale posamezne veje gospodarstva, zlasti usnjarstva, kovaštva in barvarstva. Vpliv teh družin in njihove dejavnosti je segal tudi v druga gorenjska središča, pa ne le gorenjska.

Ta vpliv se je skupaj z gospodarskimi interesi odražal tudi v družinskih povezavah. Kot primer sem navedel v Valvazorjevi Slavi v Kropi omenjenega fužinarja Štefana Mazolla. Njegove potomce lahko zasledujemo ne le v Kropi, temveč v vseh važnejših gorenjskih in drugih krajih. Danes sicer ne vemo, če kje še živijo potomci s tem priimkom, tistih z drugačnim priimkom pa je bilo med udeleženci omenjene preje vsaj 15, pa se niso zbrali zaradi povezave z omenjenim Mazolom, ker zanj

večina niti ne ve. Pregled Mazolovih potomcev že zdaj vsebuje okrog 1400 posameznikov v osemnajstih generacijah. Ta zbirka kar kliče po dopolnitvah. Njena predstavitev npr. v kroparskem muzeju bi verjetno prekosila vse druge pri nas znane rodbinske predstavitve.

Z omembo dela ing. Šmitka in Tržiškega muzeja nismo našeli vseh tistih, ki so s svojim delom preseglji ljubiteljsko raven raziskav. Večina teh se je društvu že predstavila, skoraj vsak dan pa odkrivamo nove. Prav medsebojno spoznavanje in predstavljanje svojega dela, je največja pridobitev za posameznike in društvo.

Prvi del preje je zaključil direktor Dušan Podrekar, ki je zbrane najprej povabil na prigrizek in poskušnjo vinskega pridelka družine Prinčič iz Kozane v Brdih, ob tem in za tem pa na pomenek o 'napredenih' temah.

Aprilsko redno torkovo srečanje v restavraciji Laguna (9. 4. 1996)

Srečanja se je udeležilo 19 članov. Glavno spoznanje tega srečanja je bilo, da prostor zaradi prehudih motenj za ta namen ni primeren. Zaradi tega tudi nismo mogli opraviti vsega tistega, kar smo nameravali in pripravili po naslednjem dnevnem redu:

- Poročilo o dogodkih in novostih
- Glasova preja in nekaj novih radovednežev.
- Pripravljenost založbe Co Libri za izdajanje družinskih kronik v seriji pod skupnim imenom Korenine. Prva taka je kronika družine Šuštaršič.
- Občni zbor društva (ADLER ima letos že 111. Vollversammlung)
- Dotiskani bilteni
- Napoved tematskega večera, 11.4.1996. Rodoslovni programi, pripomočki in podatkovne zbirke.
- Nova verzija BK5 za DOS in za WIN.
- Ponudba za Visual ROOTS.
- Pregled tujega tiska: Nobilta in Adler
- Ancestry in Genealogical Computing je naročila tudi knjižnica v Škofji Loki
- Naročili smo se na nemško revijo Computergenealogie.
- Potrebe po prostovoljcih:
 - tajnik društva,
 - skrbnik za podatkovne zbirke,
 - poznavalec Interneta
 - dopisnik s tujino - zlasti z društvu
 - koncentrador odgovorov na poizvedbe

Dnevnega reda, kot rečeno, nismo uspeli izčrpati in smo se odločili, da bomo poiskali bolj primeren prostor za srečanja.

Predavanje na temo Rodovnik in računalnik - novi programi in pregled podatkovnih zbirk (11. 4. 1996)

Na Fakulteti za matematiko se je predavanja udeležilo 25 članov in drugih vabljenih. Napovedano temo smo si delili dr. Tomaž Pisanski, Anton Tomažič in jaz. Predstavitve smo nameravali deliti na dve poglavji: programi in podatki.

A.) Pregled **programov** smo povzeli po reviji Genealogical Computing (v zadnjem pregledu) po naslednjih skupinah:

1. Osnovni rodoslovni programi (linage-linked) (okrog 50)
2. Izdelava poročil in prikazov (>10)
3. Pisanje kronik (7)
4. Grafika
5. Indeksiranje (5)
6. Raziskovalna orodja - zemljevidi, popisi prebivalcev, kataster, pokopališča, zgodovinski dogodki, konverzijska orodja, vodenje korespondence, spiski virov, 'organizatorji', ...
7. Dodatki - samostojni ali taki, ki se navezujejo na osnovne programe (25)

Ista revija objavlja tudi pregled tujih **podatkovnih zbirk**, teh na predavanju nismo poštevali.

Od nam znanih programov, jih v Sloveniji največ uporablja DOS verzija programa Brother's Keeper, v zadnjem času so nekateri prešli na Windows verzijo istega programa, samo izjemoma pa posamezniki uporabljajo še druge programe. Tak je Family Tree Maker, ROOTS, Kith and Kin, Paf in morda še kakšen. V slovenščino je prevedena samo DOS verzija programa BK, ki jo dobite pri Janezu Toplišku, tel. 1328298. Pri njem se lahko pozanimate tudi za uvaljalni tečaj in za ostale programe.

Na kratko smo predstavili programa Kith and Kin in Visual Roots for Windows, vsak od njiju nudi nekaj zanimivih grafičnih predstavitev in precejšnjo multimedijsko podporo.

B) Pregled **podatkovnih zbirk**. Te smo delili po več kriterijih na aktualne (žive) in arhivske, tiste na klasičnih in tiste na sodobnih medijih, tiste, javnega značaja in tiste z omejenim pristopom, na plačljive in brezplačne. Tiste na sodobnih medijih smo dalje delili na tiste, ki so dostopne prek omrežja od tistih, ki se jih naroča na disketah ali cederomih.

Zahodni sosedi so z elektronskimi zbirkami že zelo daleč, mi komaj zastavljamo prve korake. Od teh, ki so se brez našega sodelovanja pojavili na medijih lahko omenimo telefonski imenik, spisek imen in priimkov in spisek krajev. Vse to bi lahko uvrstili med pomožne rodoslovne raziskovalne pri-

pomočke. Bolj uporabni bi bili prepisi arhivskih podatkov. Na tem področju bi lahko govorili o zametkih prepisov matičnih knjig. Vidnejši pionirji so bili že omenjeni. Podan je bil predlog poskusnega oblikovanja psevdomatičnih zapisov, ki bi jih za analitične namene združili iz gradiva, ki ga hranijo posamezniki. Vzpodbujali smo objavljane in primerjanje Tiny Tafel. Razmišljali smo o poskusnih prepisovanjih vodnikov po matičnih knjigah, vodnikov po arhivskih fondih, indeksov matičnih knjig in popisov. Od tovrstnih projektov je bilo največ narejenega na prepisovanju spiska članov Mohorjeve družbe izpred 100 let. Štirje člani našega društva so do zdaj prepisali skoraj 21000 oseb, kar je več kot 20 odstotkov takratnih članov, ki je po približni oceni zajemala skoraj polovico vseh takratnih slovenskih družin.

Dr. Pisanski je zlasti predstavil nekatere novosti na Internetu. Preleteli smo nove poizvedbe in ugotovili, da bi bilo potrebno najti organiziran način odzivanja nanje, obenem pa se pojavlja vprašanje tarife za tovrstno delo. (Profesionalne raziskave so v tujini največkrat razmeroma drage. Gibljejo se od 20 do 100 US\$ na uro. Neki dunajski profesionalc zaračunava 5000 ATS dnevno in morebitne stroške.)

Precej zanimanja je vzbudila možnost ugotavljanja prisotnosti posameznih priimkov z ameriškega seznama. Od kakih 15 različnih iskanih priimkov smo menda našli prav vse, nekatere prav obilno.

Možnosti za nadaljevanje

A) Programi. Na tem področju bomo najbrž še lep čas navezani na uvoženo robo. Zelo pa bi bilo koristno, če bi nekdo prevzel stalno nalogo spremljanja najbolj aktualnih novosti in njihovega posredovanja ostalim.

B) Podatkovne zbirke in raziskovalni pripomočki. Najprej bi bilo treba dokončati prepis članov Mohorjeve družbe. Zanimiva je celo ideja, da bi prepis lahko postal komercialno uporaben. Po tem projektu bi se lahko z več samozavesti ponudili kot izkušeni prostovoljci pri izdelavah tistih vodnikov ali referenčnih spiskov, ki so najbolj uporabni pri rodoslovnem delu. Tak projekt bi bil, v sodelovanju z Arhivom Slovenije in Nadškofijskim arhivom, Vodnik po matičnih knjigah.

Zaključek. Za svoje zmogljivosti smo naredili razmeroma veliko. Napredovali pa bi lahko še precej hitreje. Za ta napredek pa ni potrebno dosti več kot nekaj vnetih posameznikov, ki bi si potrebne napore znali porazdeliti. Zato vabimo, da se v skupino aktivnejših članov pridruži še več prostovoljcev. Zlasti koristni bi bili računalniško pismeni, bolj izkušeni pa bi lahko prevzeli malo zahtevnejše naloge, ki so potrebne za to, da bi držali korak z razvitim zahodom.

Obisk na Dunaju (19. 4. 1996)

Z Avstrijo smo vzpostavili stike že leta 1993 na kongresu v Gradcu, ki sva se ga udeležila ing. Kobi in jaz. Takrat smo rahle stike navezali še z nekaterimi udeleženci iz drugih evropskih držav. Po ustanovitvi lastnega društva v lanskem letu smo Avstrijskim kolegom nekajkrat predlagali, da bi bili v stikih vsaj prek izmenjave biltena. Do tega je končno prišlo na posredovanje dr. Ogrisa, vodje koroškega arhiva v Celovcu. V to poročilo skoraj ne sodi tudi obisk pri družini, s katero smo prišli v stik zaradi raziskav, ki so se nam v nekem delu pokrivala. Ta obisk je bil sicer pretežno oseben, vseeno pa izredno poučen in smo o njem že poročali.

Že dolgo sem načrtoval osebni obisk in ogled pri naših kolegih na Dunaju. Obisk sem uresničil od 19. do 21. 4., torej od petka do nedelje. Načrtoval sem štiri sestanke, uresničili so se trije.

Najprej sem obiskal Büro für Genealogie. Ta agencija se ukvarja z iskanjem morebitnih dedičev po zapustniku brez oporoke. V takih primerih država preda iskanje morebitnih sorodnikov strokovnjakom, ki to delo opravijo navadno za določen odstotek od vrednosti zapuščine, kar jim izplača najdeni dedič. Ta delež znaša največkrat od 25 do 30 odstotkov od zapuščine. Kadar sorodnikov ne najdejo, je bil ves trud zaman in ne dobijo nikakršnega izplačila.

Načrtoval sem tudi sestanek z raziskovalcem, s katerim sva dosedaj komunicirala samo pisno ali prek telefona. Ta svoje storitve opravlja po naročilu. Gre za bolj ali manj poglobljene raziskave. Ker do sestanka ni prišlo, zaenkrat tudi ne morem poročati o podrobnostih.

Obiskal sem Center za družinske raziskave (Familienforschungsstelle - Family History Center). Z njimi smo že pred tem navezali stik, o tem smo tudi že poročali. Ta center je enak okrog 2200 podobnim centrom po vsem svetu. Opremljen je z osebnimi računalniki, programi in datotekami na cederomih. Te datoteke so grupirane v naslednje kategorije: Ancestral File, International Genealogical Index, U.S. Social Security Death Index, Military Index, Family History Library Index. V vse te datoteke je moč posegati prek skupnega programa Family Search. Poleg teh datotek pa so na cederomih še drugi pripomočki, kot npr. telefonski imeniki različnih držav. V času mojega obiska so bile zasedene vse štiri delovne postaje. Dobro uro sem tudi sam brskal po različnih datotekah in našel marsikaj uporabnega. O tem centru bomo verjetno v prihodnji številki objavili izčrpnije poročilo, njihov predstavnik pa je pripravljen po dogovoru pripraviti predavanje in predstavitev tudi v Ljubljani.

V soboto popoldne, 20. 4., sem se udeležil občnega zбора avstrijske rodoslovne družbe Adler. Sam občni zbor je bil standardno sestavljen. Podana so bila poročila. Sprejeli so sklep o povišani članarini. Imenovali so častnega člana. Poročali so o izključitvi člana, ki si je dovolil poškodovati arhivsko gradivo in podobno. Po občnem zboru je bilo mogoče kupiti razstavljeno rodoslovno literaturo. Bolj kot sam občni zbor pa je bil dragocen splošni vtis, ki sem ga ob tej priložnosti pridobil. Vsega spoštovanja je vredna najprej dolgoletna tradicija društva. Letošnja skupščina je bila že 111. Torej bi lahko rekli, da je bilo to tudi naše prvo rodoslovno društvo, če se strinjate, da smo bili do konca velike vojne del iste monarhije. Najmogočnejši vtis je pustila njihova knjižnica. Štiri sobe, hodnike in predsobo zapolnjujejo omare in police z vzorno ure-

jeno knjižnico, delovnimi pripomočki vseh vrst, rodovniškim gradivom, časopisi in revijami in še marsičem. Tudi njih bomo prosili, da za naš bilten pripravijo krajšo predstavitev, podrobna bi bila za naš bilten preobsežna. Upravičeno sem imel občutek majhnosti in se kar nisem mogel odločiti, da bi začel postavljati različna vprašanja. Po drugi strani pa ni bilo videti, da si člani društva pri svojem delu pomagajo z računalnikom. V tem niso prav nič podobni svojim sosedom Nemcem in drugim evropskim narodom, ne nazadnje tudi nam. Srečal sem se tudi z našo znanko, voditeljico graške sekcije, ki smo jo imeli za članico našega krožka, društvu pa se ni hotela pridružiti z razlago, da je dovolj, če je članica enega slovenskega društva. Ob slovesu sva se dogovorila, da bo o našem delovanju še naprej obveščana prek našega biltena.

0

Etnogeneza Kostelcev - Kostelski priimki v preteklosti

mag. Stanislav Južnič

V razpravi proučujem spremembe priimkov, imen in družinskih navad kmetov in tržanov v Kostelu v 18. stoletju po podatkih iz matičnih knjig.

Viri za zgodovino Kostela

Pred 18. stoletjem imamo na razpolago predvsem graščinske vire o obdavčitvah, imenih, pozneje tudi priimkih kostelskih kmetov. S temi urbarji in likvidacijskimi izvlečki dogajanja ne moremo spremljati zvezno, saj so pisani skoraj po sto let vsaksebi: leta 1494, 1630 (?), 1570, 1681 in 1694 (?).

Od 18. stoletja dalje imamo, s prekinitvijo 47 oziroma 38 let, na razpolago župnijske zapise krstov v Kostelu. Od leta 1775 imamo popise zarok, od leta 1789 še porok in smrti. Od leta 1824 dalje imamo tudi Statuse animarum, ki so bili po zadnji svetovni vojni preimenovani v "rodbinske pole". Uporabili smo tudi seznam graščinskih dolžnikov iz leta 1759, ki vsebuje več kot polovico gospodarjev in župnijski urbar za leto 1768, ki vsebuje nazive kmetij in vasi brez priimkov kmetov.

Popisi prebivalstva v zvezi s sestavljanjem volilnih imenikov so se v naših krajih vršili od leta

1869 dalje. Župniki so že v 18. stoletju zapisovali število duš v svoji oskrbi. Župnik Juraj je leta 1818 zapisal število duš in hiš po vaseh v Kostelu na zadnjih platnicah krstne knjige. Vendar je izpustil vasi: Brsnik, obe Žagi (domnevno ju je štel pod Maverč?), Gotenc (domnevno pod Oskrt), Glad Loka (domnevno pod Kuželj), Grgelj (domnevno del župnije Poljane), Podstene, Srobotnik (del župnije Borovec) in Rački Potok. Vpisal pa je vas "Kleitloker" s 17 prebivalci v 3 hišah. Poznejši zapisovalec je leta 1825 zapis vasi prečrtal in s svinčnikom vpisal "Kostel". Domnevamo, da se je zapis nanašal na Kleineloker, morda današnji Žagi, ki se sicer v isti krstni knjigi navajata po zaselkih Loge, Jelovica in Lobič Malinca.

V tej razpravi ne uporabljamo novejših volilnih imenikov, ki opisujejo sedanjo etnično strukturo prebivalstva.

Kritika virov

Najstarejši kostelski urbar iz leta 1494 je manj uporaben od drugih. Večina kmetov je v njem vpisana le z imenom. Nekaterim imenom je dodano še ime očeta, ki ga ne moremo z gotovostjo povezati s

poznejšim priimkom. Tako se npr. opomba "od Marina" v urbarju za leto 1494 bržkone nanaša na poznejše Marinče.

Nekateri priimki so zapisani s takšnimi kombinacijami črk, da jih ne moremo z gotovostjo povezati s poznejšimi. Nekateri priimki iz leta 1494 in iz poznejših zapisov so se ohranili kot hišna imena v poznejših urbarjih.

Naseljevanje Kostela (razprava)

Težave s priimki v urbarju iz leta 1494 onemogočajo tehtnejšo analizo pomembnih etničnih gibanj v Kostelu ob naselitvi Uskokov iz Cetinske krajine junija 1531 in neuspešen poskus avgusta 1539 ter iz Srba in Obrovca (neuspešna naselitev leta 1538). Ti kraji so bili hrvaški in čakavski vse do turške prevlade: Srb pred ali leta 1540, Unac pred ali leta 1528, Glamoč 1516. Zato so se srbski Uskoki v njih le zbirali na svoji poti čez avstrijsko mejo.

Uskoki so se priseljevali le v posamezne hiše ali vasi v Kostelu. Niso se priseljevali v trumah, kot je zapisano v urbarju gospostva Žumberk za leto 1498. Po Kacijanarjevem poročilu deželnim stanovom 23.6.1531, so Kostelci naseljevali le 7 od prej 293 (sic!) naseljenih kmetij. Domnevamo, da so se mnogi vrnili še pred urbarjem iz leta 1570, čeravno turška nevarnost še ni minila. Pravoslavna vera uskoških naseljencev v Kostelu ni izpričana.

Naseljevanje Uskokov se je nadaljevalo vsaj do bitke pri Sisku 22.6.1593. Vlaško prebivalstvo iz Bosne se ni naseljevalo le na hrvaško ozemlje poznejše Vojne krajine, temveč tudi v Kostel.

20. stoletje in posebno čas po 2. svetovni vojni je prinesel nove spremembe v etnično strukturo Kostela. Tako je med 108 priimki danes v Kostelu kar 60 novih, ki jih ni bilo pred drugo polovico 19. stoletja.

V razpravi obravnavamo 337 priimkov, ki so se v Kostelu pojavljali v zadnjih 500 letih. Med nekoč pomembnimi kostelskimi priimki danes niso več stalno naseljeni v Kostelu: Mihelčič, Černe, Juraj, Vuk, Marincel, Petrina, Verderber, Pleše, Gotenc, Gašparac, Jakuletič, Lipan, Abramovič, Froseg, Holovič, Petran, Panjan, Springer, Jakljevič, Kusolt, Vučjak, Krismonič, Groman, Petelin, Lok(er)majer in Ausperger, zapisani po padajočem vrstnem redu števila omemb v dokumentih. Nekatere osebe s temi priimki imajo še v lasti hiše v Kostelu, vendar bivajo drugje (Koper, Kočevje, Ljubljana, Hrvaška). Nekateri priimki so se ohranili kot hišna imena: (Mlinc, Lokmajer, Panjan, Lipen, Žnidar(ši)č, Šuštar(ši)č, Zibar, Čop). Drugi so ohranjeni kot imena zaselkov in vasi (Petrina, Gotenc, Frisig).

Izginili so predvsem priimki, ki so bili redki že v 19. stoletju, med njimi so najpomembnejši: Juraj, Holovič, Petran in Pleše. Podobno velja za domnevno židovske naseljence Gromane in Peterline. Priimki tržanov Vučjak, Springer in Krizmonič so izginili po porušenju gradu oktobra 1809. Med leti 1818 in 1869 se je prebivalstvo Trga več kot prepolovilo, od 98 na 46.

Samo za Panjane in Lisce lahko ugotovimo, da so bili med staroselci v Kostelu, nato so se za več generacij izselili in se pozneje zopet vrnili. Tako jih zasledimo v urbarju za leto 1494 in likvidacijskem izvlečku za leto 1681, ne pa v urbarju za leto 1570. Vendar se niso naselili v iste vasi, iz katerih so v prvi polovici 16. stoletja izginili. Leta 1494 so bili oboji naseljeni v Gorenjskem delu Kostela (Stelnik, Nova sela). Leta 1681 jih najdemo med Pobrežci (Vas, Fara, Slavski Laz, Poden).

Prebivalci Fare, Slavskega Laza in Trga Kostel zaradi posebnega statusa župnijske posesti oziroma Trga niso bili vpisani med tlačani pred urbarjem iz leta 1681.

Kostelski staroselci po urbarju iz leta 1494

Med staroselci Kostela iz leta 1494 najdemo 8 priimkov (plemen): Jurič, Šnajder, Panjan, Piškur, Jakšič, Jurkovič, Lisac, Marinč in Kajfež. Razvrstili smo jih po naraščajočem številu omemb v dokumentih zadnje polovice tisočletja.

Panjani so bili zapisani tudi na Tanči gori v Poljanskem urbarju za leto 1576 ter v urbarju gospostva Metlika za leta 1593, 1610 in 1723. Danes jih je v Poljanski dolini, predvsem v Sodevcih, več kot v Kostelu.

Jurkoviče najdemo na vseh območjih uskoške naselitve. Juriče najdemo tudi v urbarju gospostva Metlika leta 1610. Trgovca Juraja najdemo v Šujici pri Ljubljani v urbarju nemškega viteškega reda za leto 1490. Piškurje najdemo v Poljanski dolini leta 1576, v urbarju gospostva Vinica za leto 1674 in v urbarju gospostva Metlika za leto 1723.

Marinča najdemo pri Grabrovcu v urbarju nemškega viteškega reda za leto 1490 ter v Neslthalu na Kočevskem leta 1574. Vendar gre za avtohtono kostelsko obliko sicer razširjenega priimka Marinč.

Kajfežev in Šnajderjev ni bilo ne v Beli krajini ne na Kočevskem leta 1574, pa tudi v Gorskem Kotarju pred 18. stoletjem ne. Vendar sta priimka zelo razširjena na Kranjskem in sta lahko germanškega izvora. Kajfeži so domnevni židovski priseljenci, morda na begu z Iberskega polotoka v 15. stoletju.

Naseljevanje Kostela po koncu 15. stoletja

V prvem naselitvenem valu pred organiziranimi uskoškimi naselitvami v tridesetih letih 16. stoletja, je bilo v kostelskem urbarju za leto 1530? vpisanih vsaj 55 oseb s priimki od skupno 102 oseb. Poleg njih je še nekaj zapisov, ki bi se lahko nanašali na priimek osebe, katere ime ni bilo zapisano. 23 od zapisanih priimkov je takšnih, da jih ni mogoče uvrstiti med poznejše ali sicer znane priimke. Sedem domnevnih priimkov se je gotovo nanašalo tudi na poklic njihovih nosilcev. Tako so se med leti 1494-1530? v Kostelu pojavili naslednji priimki:

Brigar (Briški) (3), Kolmanič (2), Krizmonič (2), Fabjan (2), Cimerman (2), Weber (2), Hodnik (2), Klemenčič (2), Delač, Ožanič, Grbac, Krabat (Hrvat), Mauter (Colnar), Visther, Tišler, Šuštar in Šnajder.

V drugem naselitvenem valu, predvsem junija 1531, se v Kostelu pojavijo naslednji priimki (razvrščeni po pogostosti pojavljanja v celotni zgodovini Kostela):

Majetič, Papež, Zdravič, Mlinc, Klarič, Mavrovič, Butina (samo mlin), Mihelčič, Glad, Juraj, Petrina, Maverč, Žmauc, Gotenc, Frisig, Petran, Kusolt, Mavrin, Klapše, Rabe, Pelegrinič, Maritič, Huete (=ču-vaj ali Klobučar), Kuplenovič, Drvodelar (mož z enakim priimkom je bil eden vodij punta v hrvaškem Zagorju leta), Praps, Nunčič, Maltn in Linhart.

Tretji naselitveni val lahko postavimo v nemirna leta pred bitko pri Sisku leta 1593. Med leti 1570-1681 so se v Kostel naselili naslednji priimki, razvrščeni po vrstnem redu poznejše pogostosti:

Zidar, Gergorič, Rački, Žagar, Klobučar, Piršič, Belan, Bauer, Ofak, Černe, Curl, Štefančič, Cetinski, Južnič, Krkovič, Vuk, Špiletič, Osterman, Kuželički, Marincel, Obranovič (hrvaško Abramovič), Gregorič, Nagl (tudi Naglič), Rugale, Pleše, Jakuletič, Padovac, Šafar, Šneperger, Holovič, Petranovič, Simonič, Vučjak, Heront, Vidmajer, Manze, Burza, Šuštar, Zdenič, Suša, Štajer, Snefer, Raker, Paris-

davič, Milečič, Maučič, Matič, Kriser, Hualka in Glorec.

Poleg njih imamo še naseljence, ki so bili v Kostelu leta 1530?, nato jih leta 1570 ni bilo in so se ponovno pojavili leta 1681: Briški (1530? Brigar), Klemenčič, Delač, Šuštar(šič), Krizmonič, Ribič (1530? Visther) in Grbac.

Nekateri med temi priseljenci so bili lahko že prej naseljeni na župnijski posesti pri Fari (Štefančič, Južnič) ali v Trgu (Vuk, Vučjak, Krismonič), vendar jih urbar leta 1570 tam ni zajel. Le manjšemu delu priseljencev iz let 1570-1681 lahko pripišemo uskoško poreklo.

Med leti 1681-1719 je le malo uskoških priselitev, med njimi predvsem Jurjeviči, domnevno iz Ponikev prek Bojancev v Beli krajini. Večina novih priimkov je iz sosednjih pokrajin: Osilnice in Drage (Hodnik (?), Rugale, Štimac (B)), Gorskega Kotarja (Skender, Lipen, Mulc, Golik, Bukovac (B), Jakovac, Ciglič, Benič, Donkovič, Turkovič) in Kočevarjev (Štajdohar, Ferderber, Štanfel, Springer, Volf (B), Groman (B), Fabjan (B), Retl, Sporer (B), Munič (B), Sgainar, Burger) ali celo od Ribnice (Pintar (B)). Znak (B) zadeva osebe, ki so med leti 1702-1719 zapisane le kot botri in priče pri krstih, pozneje pa so se večinoma tudi naselili v Kostelu.

Med leti 1720-1759 se priselijo Ložarji, Hočevarji in Erenti s Kočevskega. Polanc, Medved in Koze so bržkone Poljanci, Muhič pa iz Hrvaške. Med njimi so se le Ložarji, bržkone kočevskega rodu (urbar 1498 in 1574), obdržali do danes.

Med leti 1759-1818 se iz Gorskega Kotarja priselijo še Jakljeviči in Rauhi. Priselijo se tudi Židje Petelin in Lok(er)majerji (?), Janeži iz župe Osilnica ter nad 100 manj pogostih priimkov, predvsem iz Gorskega Kotarja.

Število naseljencev v Kostelu

Število priseljencev smo v naslednjih tabelah ocenili kot delež skupnega prebivalstva v Kostelu:

Število prebivalcev pripisano enemu zapisu v viru:									
		V	I	R	I				
	skupno prebivalcev	urbar	otroci	botri	poleg	priče	poroke	smrti	volilci
1494	700	39							
1530?	400	4							
1570	550-630	8,6							
1681,1710	1500	5,3	1,9	1,8	9,4	7,5			
1759,1778	2000	9	1,0				2,3-2,1	1,4	
1991	683								1,1

Številčnost najpomembnejših plemen (priimkov) v Kostelu v 500 letih

	1494	1530	1570	1681	1719	1759	1789	1818	1991
Kajfež	38	0	9	50	55	90	114	136	9
Marinč	38	0	18	30	66	99	100	125	21
Briški/Brigar	0	12	0	58	63	63	67	51	12
Majetič	0	0	17	37	36	72	69	67	11
Lisac	38	0	0	35	30	27	39	47	14
Papež	0	0	9	5	46	90	69	67	1
Zdravič	0	0	60	37	44	18	44	44	9
Zidar	0	0	0	16	38	45	82	43	14
Mlinc/Müller	0	0	17	58	63	54	42	40	0
Jurkovič	38	0	36	60	53	45	36	21	12
Grgorič/Greg.	0	0	0	85	49	63	43	61	8
Klarič	0	0	9	64	57	90	52	34	15
Rački	0	0	0	5	25	36	33	62	15
Ožanič	0	0	17	48	36	36	47	47	16
Mavrovič	0	0	36	5	15	36	49	42	14
Žagar	0	0	0	11	23	54	43	39	16
Jakšič	38	0	9	30	17	18	38	45	16
Klobučar	0	0	0	32	34	90	34	39	7
Crnkovič	0	0	34	32	28	18	39	27	11
Piškur	228?	28	18	10	10	18	22	27	2
Butina	0	0	9	26	17	27	47	25	5
Piršič	0	0	0	16	19	18	29	49	8
Mihelčič	0	0	9	11	19	27	39	27	0
Belan	0	0	0	5	8	36	23	24	5
Bauer	0	0	0	16	11		29	41	18
Hodnik	0	0	0	0	11		24	44	1
Ofak	0	0	0	32	38	54	10	40	4
Črne	0	0	0	21	4		43	42	0
Glad	0	0	17	16	11	36	30	32	5
Klemenčič	0	0	0	42	27	54	15	24	0
Curl	0	0	0	48	15	45	20	22	3
Juraj	0	0	9	5	27	9	29	14	0
Štefančič	0	0	0	26	23	36	13	27	11
Cetinski	0	0	0	11	15	18	27	21	3
Južnič	0	0	0	11	9	9	16	8	13
Delač	0	0	0	32	15	18	24	13	3
Krkovič	0	0	0	21	17		17	20	2
Vuk	0	0	0	21	21	36	16	21	0
Špiletič	0	0	0	5	15	45	24	12	7
Osterman	0	0	0	26	28	36	15	3	1
Skender	0	0	0	0	26	45	15	17	7
Kuželički	0	0	0	5	13	27	14	19	1
Marincel	0	0	0	11	13	9	18	16	0
Colnar/Mauter	0	4	9	26	30	9	2	7	3
Obranovič	0	0	0	11	9		11	14	16
Štajdohar	0	0	0	0	64	18	18	12	2
Petrina	0	0	17	21	4		6	8	0
Jurjevič	0	0	0	0	21	18	10	10	10
Ferderber	0	0	0	0	11	9	15	11	0
Nago	0	0	0	16	9		12	11	9
Maverc	0	0	17		0		15	12	4
Kezele	0	0	0	0	37	27	15	12	1
Rugale	0	0	0	5	6	18	12	7	6

OPOMBA: Priimki (plemena) so razvrščeni po padajočem vrstnem redu pogostosti v zadnjih 500 letih. Nizka številka ali 0 ne pomeni vedno odselitve, saj imamo za leto 1759 (in 1681) le popis dolžnikov, za leta 1702-19 in 1766-89 le krste itd.

Določanje števila prebivalcev v Kostelu. V urbarju za leto 1530? so našteje 102 kmetije s prav toliko kmeti. V urbarju za leto 1570 je naštetih 64,5 kostelskih kmetij s 120 kmeti. Slednje je domnevno tudi število hiš. Ni popisana vas Trg, domnevno tudi Fara in Slavski Laz ne. Slednji sta imeli leta 1570 skupaj 7 kmetij, torej okoli 14 hiš. Po Hoffu (1808) je imel Trg 72 hišnih števil. Vendar župnijski zapiski poročajo le o 15 (18?) številkah v Trgu leta 1818 po uničenju gradu. Trg je bil z 98 (115?) prebivalci še po uničenju gradu med največjimi naselji v Kostelu, dokler ni v drugi polovici 19. stoletja močno nazadoval na manj kot polovico nekdanjega prebivalstva. Po pričevanju domačina je imel nekdanj 16 hiš, medtem ko jih je danes le še 6 (pričevanja sodarja Petra iz Brsnika, katerega praded je služil na graščini, julij 1995).

Nimamo poročil o številu hiš v Kostelu leta 1570. Če se število hiš v Trgu ni zelo spreminjalo, je bilo v gospostvu Kostel leta 1570 okoli 150 hiš, leta 1530? pa 102 hiši. Po Kosu (1991 162) ocenimo število prebivalcev Kostela: $150 * 4,2 = 630$

Leta 1494 je bilo v Kostelu popisanih 154 kmetov na 86,5 kmetijah. Domnevamo, da se je prebivalstvo do leta 1570 skrčilo za 1/4 zaradi nemirnih časov in turških ropanj. Leta 1681 se je število hiš povečalo na 284. Vendar so bili tedaj popisani tudi Trg, Fara in Slavski Laz.

Likvidacijski izvleček iz leta 1681 in krstna knjiga iz let 1702 - 1719. Število prebivalcev v Kostelu lahko ocenimo tudi iz števila krstov. Prifarski župnik je začel popisovati krste leta 1702. Vendar so zapiski iz let 1720-1757 zgoreli v požaru, ki je septembra 1757 upepelil župnišče, Fara in cerkev. Krstna knjiga iz let 1757-1766 (še) ni najdena. V 18 letih med leti 1702-1719 je bilo popisanih 815 krstov. V popisu je 20 presledkov daljših od poldruega meseca. Njihova skupna dolžina je 1751 dni ali 26% od 18 let. Domnevamo, da je bilo resničnih krstov za četrtno več od popisanih. Med leti 1702-1719 se je tako v Kostelu rodilo: $815 + (815 * 26) / 100 = 1118$ otrok. To pomeni 57 krstov na leto.

Po dve desetletji starejšem likvidacijskem izvlečku iz leta 1681 je bilo število kmetov ravno 284. Če se število prebivalcev v dveh desetletjih ni zelo spremenilo, se je v povprečni kostelski družini rodil otrok vsako peto leto. Potem imamo med leti 1702-1719 v Kostelu 285 družin. V povprečju so se v vsaki družini rodili v teh 18 letih po manj kot trije novorojenčki. ()

Uskoki - naši predniki

mag. Stanislav Južnič

Uskoška naselitev

Uskoki so bili pravoslavni Srbi iz Bosne in katoliški Hrvati iz Dalmacije, Slavonije in Hercegovine. Bežali so pred Turki na severozahod v upanju na bolj varno življenje. Staroselci so jih imenovali Vlahe (tujce, naziv je še danes v rabi), Čiče, Morlake, Uskoke ali Pribege. S seboj so pripeljali družine in živino.

Vojaške oblasti so podpirale naselitev Uskokov, saj so si obetale cenene bojevnike. Graščaki in tlačani so se naselitvi upirali, saj Uskoki niso plačevali davkov in so s svojimi nomadskimi navadami, pogosto pa tudi z nasiljem, vznemirjali svoje nove poljedeljske sosede. K nasprotjem so prispevale tudi turške oblasti, ki so si želele zvabiti bojevite Uskoke nazaj za svojo mejo.

Naselitev Uskokov v Kostel v začetku tridesetih let

Kristjani so se na begu pred Turki gotovo naseljevali na Kranjsko že zgodaj v 16. stoletju ali še prej, ne da bi bili njihovi premiki zapisani v uradnih avstrijskih virih. Po avstrijskih virih so se prvi Uskoki naselili leta 1526 iz Bosne v Žumberk, ki ga je cesar tega leta podaril pl. Kobasiću iz okolice Bihaća. Septembra 1530 se je veliko pravoslavnih Uskokov iz zadrug, ki so se pred tem zadrževale v Srbu, Uncu in Glamoču, napotilo proti Kranjski pod vodstvom Vladislava Stipkovića (Ztypkovyth), sina vojvode iz Glamoča. Med preseljevanjem so razbili Turke pri Bihaću, ki so zvedeli za njihov namen in so jim skušali med 9. 9. in 14. 9. 1530 preprečiti preselitev čez mejo. Po poveljniku in meščanih iz Bihaća, ki je bil tedaj pod krščansko upravo, so se obrnili na poveljnika Vojne krajine Ivana Kacijanarja in ga prosili, da jim omogoči naselitev. Vendar so zaradi nasprotovanja jasterbarskih kastelanov morali še tri leta preživljati nomadsko življenje na ozemlju med Žumberkom, Črnomljem, Poljanami, Kostelom, Ložom in Krasom. Čeprav so jim ponujali Kostel, so zahtevali Žumberak, kamor so jih Kobasići naselili šele leta 1534. Imeli so 200 lahkih konjenikov in 300 pešcev. Leta 1540 so žumberški Uskoki dobili svojo kapetanijo, velikega kapetana in obmejno milico.

24. 3. 1531 so kranjski, štajerski in koroški deželni stanovni na zboru v Spodnjem Dravogradu določili 10.000 dukatov za obrambo turške meje s pešci in konjeniki.

Ivan Kacijanar, kranjski deželni glavar 1530-1537, umrl leta 1538, je dne 23. 6. 1531 nadvojvodi Ferdinandu poročal o nad tisoč Uskokih, ki so pred Turki pribežali na Kranjsko mejo iz Cetinske krajine. Med njimi je bilo najmanj 700 za orožje sposobnih mož z ženami in otroci, s sabo pa so imeli 15.000 glav živine. 17. 6. 1531 so kranjski stanovni predlagali, naj bi Uskoke naselili še v Gerovo, Osilnico in Poljane. Po mnenju kostelskega in poljanskega poveljnika Sigmunda, naj bi ob Kolpi našli prostora za 2000 prišlekov.

Glavar Kacijanar je predlagal cesarju, naj Uskoke naseli tudi na svojem ozemlju okoli Kostela. Dovolil naj jim nositi orožje. Poveljnika naj postavi v Kostelski grad, kar bo omogočilo boljšo obrambo pred Turki.

Junija leta 1531 so kranjski stanovni in za njimi še nadvojvoda, poznejši cesar Ferdinand I, sprejeli Kacijanarjev predlog z dne 23. 6. 1531 o naselitvi Uskokov v Kostel, Poljane, Osilnico ter bržkone tudi v Bojance med leti 1531 - 1532. Naselitev teh 1000 Uskokov iz Cetinske krajine je bila končana leta 1534.

Naselitev Uskokov ob turški meji sta podpirala Ivan Kobasič, ki je umrl v prvi tretjini leta 1531, in ban Karlovič, ki je umrl v zadnji tretjini istega leta. Med nenehnimi vojnami Sulejmana II (1494-1566, sultan od 1520), ki je med koncem septembra in sredo oktobra oblegal tudi Dunaj, ni nihče poskrbel za dokončno naselitev Uskokov, ki so tavalili ob meji v največjem uboštvu. Zato so Uskoki ropali, kmetje pa so se branili in so jih napadli aprila 1533 pri Metliki ter v Žumberku, morda povezani s Kobasičevo vdovo. Uskoki so klicali na pomoč rojake iz Pivke in Krasa.

Poleti 1533 so bile razmere že zelo napete, saj so bili Uskoki le formalno v vojaški službi in niso dobivali plače. Po drugi strani so na obljubljeni službo vendarle računali in so zato odklanjali poljedelstvo, ki bi jih enačilo s tlačani. Graščaki jim zemlje tako ali tako niso radi dajali, saj naj bi bili šest let osvobojeni dajatev, kar bi se lahko tudi podaljšalo v graščakovo škodo.

Uskoke so za šest let oprostili vseh davščin in bremen in jih naselili predvsem v Žumberku. Po predlogu kranjskih stanov so "Uskokom odkazali zemljišča z oprostitvijo davka, obresti in služnosti, kot svobodnikom, plačajo naj le desetino od živine, kolikor jim bo mogoče in kolikor se je ne bodo branili. Po Ferdinandovem ukazu so bili Uskoki od leta 1526 oproščeni celo plačevanja mitnine, kar jim je omogočalo tihotapstvo.

Uskoški glavarji v času naseljevanja v Kostel

Prvi glavar in stotnik za kostelske in poljanske Uskoke je bil Nikolaj pl. Thurn. Leta 1536 je bil Viljem Schnitzenbauer imenovan za Viertlhauptmana (četrtnega glavarja) v krajih Kostel, Poljane, Ribnica, Lož in Ortnek. Nikolaja Ravbarja so postavili za uskoškega glavarja in kraljevega kastelana na kostelskem gradu, ki ga je imela njegova družina pred tem v zakupu med leti 1493 - 1503. Leta 1540 je Ferdinand nastavljal Bartolomeja pl. Rauberja za prvega kapetana Uskokov. Leta 1543 je bil nastavljen Rauber von Hans Wernegh, baron von Sonnegh kot drugi kapetan (Hauptman) žumberških Uskokov. Med leti 1546 - 1557 je bil uskoški kapetan (general) v Žumberku Ivan (Hans) Lenkovič, nato uskoški vojvoda Danilo Vuković (1584-1588), grof Peter Erdödy (1584-1597), grof Peter Zrinski (1647-1659) in Jurij Frankopan (1659-1661). V šestdesetih letih je postal uskoški stotnik (Hauptman) Gašpar Rab. Leta 1599 je bil poveljnik vojske v hrvaški krajini Juraj Lenkovič.

Naseljevanje Uskokov v Kostel konec tridesetih let

Zakupnik gospostva Kostel Adam Langenmantl je imel pomembno vlogo pri etnogenezi prebivalstva Kostela. Poznal je probleme, ki bodo nastali, če bo prepustil kraj večji uskoški naselitvi. Zato je nasprotoval naselitvi okoli 1000 Uskokov iz okolice Srba in Obrovca (del Like danes poseljen predvsem s Srbi) leta 1538 in iz Cetinske krajine avgusta 1539 v Kostel. Naselitev je zapovedal nadvojvoda, poznejši cesar Ferdinand I, marca leta 1539 pa še deželni zbor kranjskih stanov. Vendar je Langenmantl izsilil preselitev Uskokov na Gorjance in v Belo krajino, saj so tudi sami Uskoki menili, da v Kostelu (in Osilnici) ne bodo imeli dovolj paše za živino.

Po drugih virih so že jeseni 1538 (in ne leto pozneje) Uskoke (domnevno Srbe, torej pravoslavne) iz doline Cetine najprej začasno naselili okoli Metlike, Mehova in Kostela. Tam so težko živeli. Zato se je več nezadovoljnih družin vrnilo v Turčijo. Ostali so se, po 11 letih potovanj, naselili v Mehovu, Marindolu in v Bojancih. 180 uskoških zadrug, ki so dotlej tavale po Beli krajini in po gozdovih med Postojno in Ložem, so naselili v Žumberak, tamkajšnje kmete staroselce pa so preselili na gospostvo Mehovo, ki ga je komisija kranjskih plemičev odkupila od Pihlerjev. Nekateri Uskoki, priseljeni leta 1530, so se medtem pomešali s tistimi iz Cetinske krajine ter so se naselili v Vinici, Semiču, Kočevskem, Marindolu, Bojancih, Kostelu, Mehovem, Metliki in Črnomlju. 500 teh Usko-

kov naj bi naselilo Slavonsko goro, leta 1541 pa okolico Ogulina.

Leta 1545 so naseljevali Srbe v Vinico in Marindol. Kapetan Ivan Lenković je leta 1549 naseljeval Uskoke v Marindolu. 1. 3. 1551 so pod kapetanom Ivanom Lenkovićem v Senju popisali Uskoke z 12 harambašami. Podoben popis so opravili tudi leta 1564. Od kostelskih priimkov tu najdemo predvsem Jurkoviče. Jurjeviči so se v Bojance naselili iz Ponikev, od tod pa nekaj generacij pozneje v Kostel.

Pravni status naseljenih Uskokov

24.4.1532 je cesar Ferdinand I v Regensburgu izdal ukaz deželnemu oskrbniku Andreasu pl. Lambergu, kranjskemu vicedomu Volfgangu pl. Lambergu in svetnikom Sigismundu Wechselbergerju in Jakobu pl. Raunachu glede naselitve in ravnanja s priseljenimi bosanskimi prebegi, imenovanimi Uskoki, ob njihovi naselitvi v Poljanah, Kostelu, Metliki in na Krasu. Poleg cesarja so ukaz podpisali še Wraslavitzh in K. Pranndt.

Deželni glavar Ivan Kacijanar naj bi Uskoke poselil po Notranji Avstriji na Krasu, v Poljanah in v Kostelu. Tam jim bodo razdelili in predpisali zemljo tako, da jim 6 let ne bo treba plačevati desetine. Tamkajšnja plodna zemlja je sedaj nenaseljena. Za 6 let jih bo Kacijanar naselil v tamkajšnjih ubožnih hišah brez dajatev. Uskoški vojaki se naj na cesarske pozive odzivajo na konjih ali peš. Za službo konjenikov bodo vsako četrletje plačevali blagajniku po dva ali poltretji renski goldinar službenega denarja. Na Krasu bo glavar Jacob pl. Raunach, v Poljanah, Kostelu in Metliki pa Nikolaj pl. Thurn, ki si bodo prizadevali za koristi Uskokov. Uskokom bo treba postaviti tudi lastnega vojvodo s plačo po 25 renskih goldinarjev na leto. Naseljenci bodo lahko potovali le z dovoljenjem svojih voditeljev, da ne bi prihajalo do ropanja in pritožb kmetov. Po drugih virih naj bi vojvode kostelskih, poljanskih in kraških Uskokov prejeli po 22 forintov letno, konjeniki naj bi prejeli po 4 do 5 renskih goldinarjev na četrletje, pešci pa po dva do dva in pol renskega goldinarja z dodatki med pohodi.

Še boljši pogoji so bili obljubljeni Uskokom v Žumberku. Po dokumentu iz leta 1535 so žumberški Uskoki dobili pravico voljenja svojih vojvod, zastavnikov in desetnikov. Zemljo so dobili v last za 20 let, nato pa naj bi sprejeli tlačanske obveznosti. Zato so se morali obvezati, da bodo na lastne stroške sodelovali v vojnah. Po dokumentu iz leta 1538 naj bi vojvode, ki so vodili po 200 uskoških vojakov, prejeli letno do 50 forintov. Leta 1543 so Uskoke osvobodili plačevanja carine in mitnine, kar jim je omogočilo trgovino. Ostareli Uskoki so dobivali tudi pokojnine od 30 fl (voditelji in vojvo-

de) do 15 fl. Šest oseb je 10.4.1606 prejelo skupaj 140 fl pokojnine, bržkone v Žumberku

Migracije Uskokov od štiridesetih let 16. stoletja let dalje

Baroni Langenmantli so nasprotovali naseljevanju Uskokov in so gotovo ovirali že naseljene družine. "Kostelski" Uskoki so se zato tudi odseljevali drugam, o čemer imamo podatek le za leto 1590.

Cesar in zemljiški gospod ni povsem držal obljube dane ob naselitvi Uskokov. Nomadski živinorejci Uskoki so bili vajeni drugačnega načina življenja. Ker v Kostelu niso imeli dovolj paše, so se večinoma odselili v Belo krajino, Žumberk in na Hrvaško. Povsod so bili v sporih z okoliškimi kmeti, predvsem zaradi drugačnega načina življenja, kar se je pogosto izrodilo v nasilje in rop.

Od leta 1540 dalje so avstrijske oblasti uvedle popis novih priseljencev s priimki. Leta 1546 je general Lenković naselil 40 uskoških družin v Žumberk, nekaj tavajočih Uskokov iz okolice Črnomlja pa na Kočevsko. Na Lenkovičevih posestih, predvsem v Beli krajini, je živel okrog 800 za orožje sposobnih moških z družinami, večinoma v zadru-gah s po več brati v isti hiši.

Južnoslovanski prebivalci v martoloških četah so se po letu 1570 zadrževali v Kostelu tudi po več mesecev in se skrivali oblastem. Pri tem so si ustvarjali skrivne postojanke, ki so preraščale v stalna zaklonišča in bivališča ter so se končno integrirali v staroselsko skupnost.

V 16. stoletju so Turki tretjino prebivalcev Moravic poklali, tretjino odpeljali, ostali pa so pobegnili na Kranjsko. Leta 1582 in 1583 se je veliko beguncev s področja Bosiljeva preselilo v Belo krajino in Poljansko dolino, domnevno tudi v Kostel. Leta 1583 je bil dograjen Karlovac, oblasti pa so začele strožje kontrolirati selitve martolozov in družin priseljenih vojaških uslužbencev. Avstrijski poveljniki so dobili navodila, naj ne podpirajo več srbskih selitev iz Like in iz notranjosti turške države.

Po padcu trdnjave Slatine septembra 1597 je na Kranjsko prišlo 1700 Uskokov z ženami in otroci. Naselili so jih v Marindolu in Bojancih ter na sosednjih hrvaških posestih v Gomirju in Vrbovskem. Po osvojitvi Cernika je prišlo do konca leta 1597 še 500 uskoških družin na Kranjsko.

Konec 15. stoletja je modruški okraj opustel zaradi turških vpadov, ki so tod prodirali na Kranjsko. Zato je leta 1599 poveljnik hrvaške vojske v Krajini, obrstar Juraj Lenković odšel v Turčijo, od tam pripeljal Vlahe in jih naselil v dolino reke Dobre, predvsem v Vrbovsko, Gomirje in Moravice. V istem času je naselil 500 Vlahov v Ličko polje, ki je pripadalo knezu Jurju Zrinjskem.

Uskoki Marinichi

Zaradi neugodnih razmer v Kostelu, so se Uskoki odseljevali nižje po Kolpi. Tako se je 5 kostelskih družin leta 1590 preselilo na drugo stran Kolpe, na posest kneza Jurija Zrinskega v Gornjih in Dolnjih Moravicah. Odselili so se Marinči (domnevno z Vrha (Am Berg) ali iz Jelenove drage), Šnebergeri (iz Rebrji pod Gradom), Ferderberji, Mate Pelegrinič (domnevno iz Sarnika) in Prajdiči. Knez Juraj Zrinski je v Ozlju takole ugodil prošnji petih priseljenih kostelskih družin:

“ ... Dajemo na znanje vsim, kim ie dostoino, da doidosse pred naz Ivan Marinich od Kosztela z tovarustvom po imenu Mato Pellegrinich, Jure Žnepergar, Ambros Praidich, Jure Ferderbar, prosechi od nas, da bismo dopustili naszeltise na jmanu nassem u Moraviczah, gornih i dolnich, sto pod Brod slisy, z tem putem, da bismo ih nebantuvali visse one zlusbe, koia isla preia y perua vrimenta od onih zemalj, a da ote oni graditi sze y onde ztati y ondy dopeliati ljudi, ki sze nasele... ”

Ivan Marinich je bil vodja novih naseljencev, ki so obljubili, da bodo knezu Zrinskemu letno dajali po 6 liber v denarju, ter desetino od janjcev, kokoši in drugih živali. Vršili naj bi tudi druge dolžnosti, kot kmetje na gospostvu Brod. Če bi med vojno koga ujeli ali oropali, so to morali prijaviti gospostvu. To je plen lahko odkupilo, ali pa jim ga je prepustilo.

Palegriničev in Prajdičev pozneje (od leta 1702 dalje) ni bilo več v Kostelu. Prajdiči so se obdržali v okolici Brod Moravic.

Kostelski kmetje so se tako odselili na drugo stran Kolpe, da bi tam opravljali podobno delo kot prej v Kostelu. S seboj so gotovo imeli tudi svoje družine in živali. Njihov novi gospodar, knez Zrinski, si je obetal, da bodo za seboj pripeljali še druge naseljence iz Kostela. Priimki nekaterih doseljencev (Šneperger, Ferderber) sicer dajejo prej slutiti kočevarsko kot uskoško poreklo, čeprav nekateri zgodovinarji trdijo nasprotno.

Etnične spremembe v Kostelu so bile posledica priselitve večinoma katoliškega uskoškega življa v prvi polovici tridesetih let 16. stoletja. Istočasno so med leti 1532-1538 Uskoki naselili tudi Senj, katerega prvotno prebivalstvo je pobegnilo iz strahu pred Turki, ki so plenili Srb in druge okoliške kraje.

Od leta 1552 so morali iz Ribnice, Kočevja, Poljan in Kostela v primeru potrebe dajati skupno 300 strelcev za obrambo trdnjave. 10. 10. 1596 je Ferdinand v Gradcu izdal ukaz, po katerem so senjskemu glavarju Georgu Paradeiserju morali Kočevarji (z njimi bržkone tudi Kostelci) in Ribničani dajati po 80 oseb za po 14 dni dolgo leta 1597,

1600 in 1602. Kmetje iz Loža pa so morali v Senj dovažati les. Odhajanje domačih vojakov je gotovo oslabilo obrambo samega Kostela. V Senju pa je v naslednjih desetletjih nastala svojevrsna etnična skupina velike vojne moči. Zaradi nasprotovanja Benečanov so morali Avstrijci senjske Uskoke leta 1617 razseliti, tako da se jih je nekaj vrnilo oziroma ponovno naselilo tudi v Kostel.

Pomembni senjski Uskoki so bili Marin(i)či, ki so bili pozneje naseljeni tako po dalmatinskih otokih, kot v Gorskem Kotarju in po kostelskih hribih, kjer so iz priimka izgubili vmesni "i". Marinichi se v Kostelu navajajo že leta 1494.

21. 1. 1613 je Uskok Ivan Marinich skupaj z 11 drugimi v Senju podpisal zadolžnico v hrvaščini za letno plačo 40 renskih (florintov) po pogodbi s primorskim komisarjem, kranjskim vitezom Danielom pl. Gallensteinom. Zadolžnica je bila zapisana v hrvaškem jeziku in je omenjala uskoško kontrolo trgovanja skozi Riko (Reko) iz smeri Broda, za katero so bili bržkone zadolženi. Večina Uskokov ni znala pisati in so pod dokument narisali pet krogov "pritisnuvschi imasmo peccatte obicaine". Poleg vojvode Mihule (Mihe) Hreglanovi(c)ha se je znal podpisati le še Juan Marinistus (Marinich). Pet ostalih naštetih Uskokov ni z nobenim znakom podpisalo dokumenta.

26. 8. 1642 je bil Ivan Marinch še vedno v Senju kot "conciter". Kranjskim Stanovom je v hrvaščini poročal o pregledu poročila uradnika "porkulaba" Tomice Hogličuza o prihodu turškega paše v "bagniju Luku" (Banja Luko) skupaj s tremi begi in tremi kadijami. Od tod so bili namenjeni v Bihach, kjer bodo gradili hiše. Hogličuz je poročal, da je paša poslal vohune ("poslance") zbirat novice na primernih virih ("na Majjdan"). Drugega zaenkrat ni vedel povedati.

Saban Popravaz, šubaša od Korenice je pregledal vzroke nastalega stanja in poročal, da je beg iz Bosanske krajine poslal svojega sina Muhamata bosanskemu paši naproti v Bihach, ko je slišal za приход paše. Vso Krajino naj bi očistil od nasilnikov "Zulumchiarov". Poleg Hogličuza je zaslišanjem prisostvoval tudi otoški vicekapetan Petar Gracnin.

Po 37 letih cesarske službe je Ivan Marintsch napredoval v stražmojstra hrvaške garde. 7. 12. 1649 je pisal (kranjskemu) deželnemu glavarju Hansu (Ivanu) Albrechtu baronu Herbersteinu v nemščini o svoji dolgoletni službi in dveh ranah, ki jih je dobil v boju proti Turkom. Na osnovi svojih zaslug je prosil, naj ga na njegovem položaju stražmojstra zamenja svak Milaschin Radoinvitsch.

15. 12. 1649 je podobno prošnjo poslal še baronu Andreju Auerspergu, Georgu Cenkovichu in Vidu Khislu, generalu hrvaške in obmorske krajine

ter baronu Gottfriedu Stadlu. Omenil je tudi svojo (letno) rento 5000 talerjev.

Ivan Marintsch, podložnik gospostva Kostel, se v letih 1618, 1619, 1622 in 1623 navaja v skupinah kostelskih tihotapcev, upornikov in pobiralcev hubnega goldinarja. Čeprav popis v Arhivu Slovenije pripisuje tudi dopise iz Senja Ivanu Mariniču iz Kostela, gre vendarle za različni osebi. Stražmojster hrvaške garde ni mogel obenem biti tlačan.

Poleg vojvode Ivana je bil v Senju tudi njegov domnevni sorodnik Martin Marinitsch. 1. 1. 1627 je v Senju posodil Juraju in Niclaju Marinitschu po 24 fl mesečne plače za naslednje 3 mesece do zadnjega marca v skupnem znesku 72 fl. Zadolžnica je bila pisana v nemščini.

10. 10. 1646 so z mitnice sv. Vida nad Reko poročali, da so 1. 4. 1645 pripeljal za 396 zlatih fl. živeža za vojake pri mitnici: Thoma Marintscha, Simona Perescha in Michaela Vesselina.

Senjski Uskoki Kherkhovitschi

Baron general hrvaško-primorske krajine in cesarske mitnice je 19. 4. 1606 v Senju izdal odlok, po katerem bi si Andrej Kherkhovitscha lahko sposodil na kostelski mitnici (in) za potrebe senjskih vojakov prenesel 475 sv. Vidskih (reških) starov pšenice ob plačilu 7 liber posebne trikratne (mitnine) v Senju. 8. 9. 1605 je zato prosil mesto (Senj) za prenos robe v vrednosti 728 gld 26 kr 1 den brez mitnine.

19. 9. 1607 je iz Ljubljane odgovoril vitez Jakob Primorz, komandant Metlike, da je treba Andreju Kherkhovitschu zaračunati 530 fl davka na njegovo (tovorniško) obrt. Kherkhovitsch je bil kostelski tovarnik, verjetno vodja skupine, ki je oskrbovala senjsko utrdbo z živežem iz Dolenjske. Je najstarejši med tremi Krkoviči, ki jih omenjajo dokumenti kranjskih deželnih stanov in je bil verjetno naseljen pri Krkovih. Iz obtožb tihotapstva proti njegovima domnevnima sinovoma Petru in Stefanu skupaj z drugimi Kostelci leta 1622 vidimo, da so kostelski tovarniki pogosto kršili omejitve avstrijske mitniške službe.

Senjski Uskoki Jusina (Jusinich)

Ohranile so se posamezne družinske legende, npr. o naselitvi treh bratov Uskokov s priimkom Južnič (po domače Jūžnč) v 16. stoletju. Možna korena priimka Južnič sta tako Jug kot Južina. Ni dokazov, da bi prišli iz Rak kot Rački ali morda iz Brestanice, ki je bila v času njihove naselitve prav tako v lasti Langenmantlov. 10. 1. 1617 se v dopisu Deželnih stanov iz Ljubljane Adam Južina navaja kot dolgoletni vojak, ki se mu dovoljuje 4

solde dodatka za vino. Kraj njegovega rojstva ni zapisan.

Leta 1601 je bil Jurij Južina podložnik gospostva Metlika. 7. 8. 1633 se v Senju v dopisu kranjskim deželnim stanovom mož z enakim imenom navaja z 8 fl. davka za živež pri skladiščniku v Karlovcu. Poleg njega je naštetih še čez sto drugih oseb z različnih gospostev, večinoma s priimki, ki se končujejo na -itsch. Nekateri med njimi so vojvode, oskrbniki, župani in drugo, navaja pa se tudi prostor v Senjski utrdbi, ki naj bi ga zasedali med obrambo. Vendar med ostalimi priimki ni nobenih, ki so postali pozneje domači v Kostelu.

Jurij Južina se omenja tudi deset let pozneje leta 1643 v dopisih Deželnih stanov za Kranjsko.

15. 6. 1680 se v dopisu iz Ljubljane navaja Južina brez imena. Bil je vojak oziroma oficir z mesečno plačo 2 fl. oziroma več kot 1 gld. Plačeval je tudi davke za prenos vina skozi Gradec. V zvezi z njimi je naveden Franz I. pl. Reissing, dvorni sodnik.

29. 6. 1680 se v dopisu iz Ljubljane ponovno navaja Južina brez imena. Sklicuje se na dokument z dne 27. 5. 1680 in na omenjeni dokument z dne 15. 6. 1680. Pod dokumentom je bil podpisan Engibert Scfall baron Weicht, ki ga je sprejel 2. 7. 1680.

Prvi znani Jusnich v Kostelu je Ivan, popisan med tihotapci 13. 10. 1622. Leta 1681 se Jusnichi omenjajo kot dolžniki pri Fari in naziv kmetije prav tam. Okoli leta 1700 se Jusnichi omenjajo pri Fari, v Ajblju, Maveru in pri Krkovih.

Migracije Uskokov v 17. stoletju

Kostelski Uskoki so se zaradi slabih razmer občasno preseljevali na hrvaško stran Kolpe in sicer posamič ali v skupinah. Tako so na obeh bregovih Kolpe nastali v glavnem enaki priimki. Ob rubežu nad knezom Stjepanom Frankopanom 25. 4. 1557 je bilo v Ozivnici (sic!), Brodu in Podstenah na Hrvaškem skupno le 16,5 kmetij. Luka Grgurič je živel kot berač na gmajni. Hud turški pritisk kaže tudi v hrvaški glagoljici leta 1544 zapisana prošnja grofa Miclause (Nikolaja) pl. Frankopana kranjskemu Vicedomu za pomoč.

Leta 1600 so v Moravicah zidali kulo (stolp). Pri delu so pomagali tudi Kostelci in drugi Kranjci. Kranjec Martin Blažević je, po lastnem pričevanju iz leta 1657, delal na kuli dva dni.

Leta 1622 je Vlah Juraj Vinović ubil kmeta Ambroža Štajdoharja. Zato ga je sodilo regimentsko sodišče v Karlovcu. Spor so gotovo povzročila tudi narodnostna nasprotja.

Leta 1622 so se na posest Zrinskih naselili: Ivan Klobučar, Petar Šporčić, Matija Pram, Andija Štajdohar, Jakob Pram in Juraj Šneberger.

Leta 1650 je Petar Zrinski oprostil kongske tlake kmete s priimki: Abramovič, Moll, Krulac, Falez, Crnkovič in Mavrovič. Zato pa so kmetje morali plačevati letno po 8 dukatov.

Leta 1657 je Juraj Szili s komisijo urejal meje okoli Moravic v Gorskem Kotarju. Juraj Szili je bil kapetan dvoranski, vicedom v Žumberku in uslužbenec Petra Zrinskega. Meje so mu pokazali najstarejši krajan.

ime in priimek	starost ob urejanju mej	letnica rojstva
Jurij Podnar	90	1567
Peter Butina	85	1572
Matija Gojšak	80	1577
Peter Ambrožič	85	1572
Jakob Gorše	90	1567
Lovro Crnkovič	85	1572
Martin Goljak	80	1577
Matija Šneperger	80	1577
Juraj Šneperger	88	1569
Jakob Butina	90	1567
Mihail Šepac	80	1567
Martin Blažević	nad 100	1557

Domnevamo, da so k razmejitvi vabili domačine, ki so meje poznali od mladosti, in ne priseljence. Juraj Šneperger je lahko potem isti, ki se je kot 21 let star mož priselil v Moravice leta 1590. Matija Šneperger je bil domnevno njegov mlajši brat, Butine pa naseljenci, ki so jih privabili iz Kostela po letu 1590.

Leta 1660 so med katoliškimi naseljenci Zrinskih in Vlahi naredili 3 nemške milje dolgo mejo od Moravic preko Vrbovskega do Gomirja. Vendar so gomrski Vlahi ogrožali celo Delnice konec 17. stoletja.

Leta 1662 so bili na posest Zrinskih naseljeni še kmetje Ivan Klobučar, Matija Pram, Jakob Pram (Pramlje), Jurij Šnepergar, Peter Šporčić, Andrija Štajduhar in Dragama. Knez Vuk Frankopan leta 1625 in 1635 ter knez Petar Zrinski leta 1650 in 1653 so svoje kmete osvobajali raznih dolžnosti, predvsem tlake. S tem so si želeli pridobiti nove naseljence v svoje kraje, ki so jih močno izpraznila turška ropanja.

Premišljena politika naseljevanja se je Zrinskim kmalu obrestovala. Ob njihovem padcu leta 1671 je ozemlje Broda naseljevalo 600 kmetov na 100 kmetijah, ki so plačevali desetino janjcev, piščancev in čebel, nekaj pa tudi v denarju, žitu, kokoših in jajcih. Tretjino desetine so dajali župniku v Gornjih Moravicah.

Migracije iz Kostela v 18. stoletju

Okoli leta 1732 so v Vrbovsko naselili tudi Glade iz Kranjske in Kočevarje Mrzele. Leta 1753 je bil Vuk Jakšič vojaški komandant v Mrkoplju. V letih 1726-1732 so se med gradnjo Lujzinske ceste Kranjci Erjavci, Klobučarji in drugi naselili v Ravni Gori. Erjavci so nekaj pozneje odprli trgovino v Colnarjih. Klobučarji pa so bili že dolgo naseljeni v Kostelu in so trgovali s klobuki že v 16. stoletju.

Razprava o naselitvah in migracijah Uskokov v Kostelu.

Število Uskokov v Kostelu

Vpliv novega elementa se je ohranil v jeziku, običajih in priimkih. Relativno število novih naseljencev je najlaže oceniti s štetjem avtohtonih priimkov (po urbarju iz leta 1494 pred uskoško naselitvijo), med naseljevanjem (urbar iz leta 153?) in po naselitvi v urbarjih iz let 1570 in 1681 ter krstno knjigo iz let 1702-1719. Drugih zapisov ni zaradi požara prifarskega župnijskega arhiva leta 1757. Primerjava kaže, da novi etnični element ni presegal polovice avtohtonega prebivalstva. O morebitnih nasprotjih med avtohtonimi poljedelci in novodošliimi (nomadskimi) živinorejci imamo podatke za sosednje kraje, ne pa za Kostel.

Nemirno 16. stoletje je povzročilo precejšnje etnične spremembe tudi v Kostelu. Zaradi pomanjkanja uradnih virov in skoraj popolne izgube zgodovinskega spomina na preselitev, je med današnjimi Kostelci težko rekonstruirati naseljevanje posameznih družin v Kostel. Domnevamo, da so se naseljevali iz raznih smeri, nenačrtno in da so imeli posamezni naselitveni valovi različne usode.

Števila uskoških naseljencev v Kostelu ni mogoče natančno določiti. Pravoslavni verski obredi v Kostelu niso izpričani. Priseljenci so bili večinoma hrvaški katoliki. Neslovensko zveneči priimki na -ič (sprva bržkone -ić) tipa: Jakšič, Marinč, Obranovič, Jurjevič, Ožanič, Majetič in posebno Skender, Crnkovič in Južnič gotovo kažejo na uskoško poreklo.

O različnih veroizpovedih v Kostelu priča priimek Papež. Po urbarju iz leta 1570 ga najdemo v Vasi. V devetnajstem stoletju so Papeži živeli v zaselku Jelovica v Gorenji Žagi. Po izročilu so bili v novejšem času oskrbniki (vavpti) kostelskega gradu.

O značilnih uskoških navadah pričajo tudi enaka imena vasi in priimkov prebivalcev. Ohranila se je v vasi Kuželj (Kezele, Kusolt), Jakšič in Žaga. Izgubila se je v vaseh Maverca, Gotenc, Delač (vas s tem imenom tudi v Gorskem Kotarju!), Colnar, Petrina, Briga (Briški) in Frissig (Friškova Draga pod Banja Loko), Piršič (Pirče?), Padovac (Padovo) in Rački (Rake). Možna je tudi lokacija Južničev in

Štefančičev na izvorno vas Faro že v 16. stoletju, gotovo pa od leta 1681 dalje. Za Štefančiče je verjetna povezava s Hrvaško, saj se Paul Štefančič omenja že leta 1672 v Čabru, ko pri Fari še niso omenjeni. Tudi posebna končinca "nčič" priča o hrvaškem poreklu.

O staroselcih slovenskega porekla, ki so ostali doma ali pa so se vrnili ko je minila turška nevarnost, pričajo pogosti priimki: Rauh (1670 Završje, nato Deluš, Žaga, Delač), Lisac (1608 Lukov Dol), Bauer (Kuželj, 1670 Brod Moravice in Skrad), Bukovec (Bukov Vrh, vas Bukovac na Hrvaški strani, Georg Bukovac v Rogu 1744 in 1746), Žagar (Žaga, 1570 Gerovo), Padovac (Padovo), Kajfež, Rački (Rake, Rački potok, 1694 Skrad), Butina (Jakob leta 1657 v Moravčkih Dragah), Bunderle, Hodnik (višji predeli - Podrebrea), Golik (Šimatovo 1650) Zidar itd.

Nekateri danes razširjeni kostelski priimki so naseljeni pozneje. Tako so se Selani konec preteklega stoletja priselili iz Zgornje Slivnice. Uskoški priimek Skok se je v Kostelu ustalil po drugi svetovni vojni.

Na Uskoke v Kostelu spominjajo poleg priimkov tudi navade, noša in pesmi. Po Levstiku so Laščani Kostelce (bržkone tudi Belokranjce), ki so tod tovorili blago s svojimi konjički, večkrat slišali prepevati srbske pesmi o kraljeviču Marku. Laščani so te krošnjarje imenovali kar Kostelci. Vendar ni verjetno, da bi se v Kostelu še tako pozno ohranile srbske narodne pesmi. Danes, poldrugeto stoletje po Levstikovem zapisu, podobnih pesmi ni več mogoče izslediti.

Dokumentirana gibanja Uskokov v Kostelu

- 1469 prvi turški napad na Kostel
- 1522, 1528 400 turških konjenikov in 400 pešcev napade Kostelce
- 1530-23.6.1531 Kostelci se izselijo na Kranjsko, od 293 hiš (kmetij?) ostane obljudenih le 7
- 1530-1580 kostelski grad utrdijo z renesančnim obzidjem
- 1531-32 priselitev iz dalmatinske Cetinske krajine, tudi v Poljane in Osilnico. Priseljeno je bilo: 1000 ljudi, 700 vojakov in 15000 glav živine. Po kostelskem in poljanskem poveljniku Sigmundu je bilo mogoče naseliti 2000 ljudi v Kostel.
- 1538 priselitev iz Srba in Obrovca, graščak nasprotuje naselitvi
- avgust 1539 priselitev Uskokov iz Cetinske krajine
- pred 1574 - izselitev: Kholesi in Kossler v Kočevskem urbarju (1574, 37) in sorodni priimki v belokranjskih urbarjih

- 1578, april ali maj - Turki zažgejo Trg (in grad?)
- 21.7.1578 kostelski(?) delavci - graditelji Karlovca bežijo (domov?) v Kostel
- 1577(3), 1582, 1584, 1585(2), 1591 Turki napadajo Kostel
- 1590 v Dolnje Moravice se odseli 5 družin (Marinč, Pelegrinič, Šneperger, Prajdič, Ferderber)
- 1593 migracije po bitki pri Sisku
- september 1597 po padcu trdnjave Slatina 1700 mož, 4000 glav živine v Marindol in Bojance
- 1598 po turški osvojitvi Cernika se 500 uskoških družin odseli na severozahod, neznano kam
- 15__ odselitev nekaj Kostelcev na Mehovsko gopostvo (Gorjanci)
- 1680, 1766/67, sept. 1809 Kmečki upori v Kostelu

Viri za obe razpravi

Arhiv Republike Slovenije v Ljubljani (ARS)

- Vermercht das Urbar register zum Costel, num. 2, 1494 (ARS, Vicedom arhiv, fasc. I/48, lit. G. XVI/4)
- Urbar Zur Costel Geraut Graffenwardt an der Kullp. Wang Langemantl. Urbar za Kostel iz leta 153_, napačno datiran 1603 (ARS, Vic. arhiv, šk. 75, fasc. I/43, Lit. C) Graffenwerther Costeler Urbarialia, Rubrica Camerale et Urbariale, 1570, (ARS, Vic arhiv fasc. I/48, lit. G. XVI/3, šk. 83)
- Liquidations Extract oder ausstend register über die von weillandt Herrn Franz Adam Langenmantl, 1681 (ARS, Zapuščinski inventar, lit. L. fasc. XXIX, št. 27, št. 2)
- Inventar grofov Lambergov ob prodaji Kostela baronom Androcha leta 1694. Ni ohranjen.
- Inventarium und Respective Schätz Libell (ARS, Zapuščinski inventar, lit. A, fasc. III, št. 64, str. 1-116 (Kostel 1759))
- Zapuščinski inventar, Lit. A, fasc. IV, št. 77 (12. 8. 1763). O kostelskem urvarju iz leta 1694 na str. 3/5.

Arhiv župnije pri Fari (AF)

- 1702-1719 Retl (Rötl) Janez, Liber baptizatorum, Inceptus a me, Joanne Jacobo Retl ab anno Dni 1687, existente Cesareo in Costel (po požaru 6. 9. 1757 hranijo v prifarskem župnišču le podatke o krstih med leti 1702-1719)
- Krstne knjige 1757 -
- Mrliška knjiga 1757 -
- Knjiga porok 1757 -
- Knjiga zarok 1757 -
- Inventarium und Urbarium, Pharr Kostel 18. 6. 1768, župnišče Fara, vezano skupaj s sodnimi spisi za leto 1731 in 1733 (dopolnjeni prepis urbarja iz leta 1731 in iz poznejših let)

Literatura za obe razpravi

- Biderman J. Herm., Zur Geschichte der Uskokken in Krain. Archiv für Heimatkunde II, Laibach 1884 u. 1887, str. 174-207 (Glej Makarovič 1985 496)
- Burić Anton, Povjesna antroponimija Gorskog Kotara u Hrvatskoj. Goranska prezimena kroz povijest, Rijeka 1979, 2. dopolnjena izdaja, Rijeka 1983
- Butina Vasja, Kostel, kratak zgodovinski pregled za potrebe genealoških raziskovanj, tipkopis za krožek rodovnikarjev, Ljubljana 1994
- Dimitz August, Geschishte Krains, von der ältesten Zeit bis auf das Jahre 1813, Dritter Theil: 1564-1657, Laibach 1875
- Filipović Milenko S., Srpska naselja u Beloj krajini (u Sloveniji), Radovi akademije Bosne i Hercegovine 35, Sarajevo 1970, 147-238
- Hirc Dragutin, Gorski Kotar: slike, opisi i putopisi, Zagreb 1898, pretisak, Tiskarna Rijeka, 1993
- Jurković Viktor (urednik), Brod Moravice, Osnovna škola Brod Moravice, 1969
- Kos Dušan, Urbarji za Belo krajino in Žumberk, SAZU, Ljubljana 1991
- Lopašić Radoslav, Oko Kupe i Korane, 1894, dopunio Emilij Laszovski
- Makarovič Marija, Predgrad in Predgrajci, Narodopisna podoba belokranjske vasi, Ljubljana 1985
- Mal dr. Josip, Uskočke seobe i slovenske pokrajine, Srpski etnografski zbornik, knjiga XXX, Naselja i poreklo stanovništva, Ljubljana, 1924, 236 str.
- Podlogar Leopold, Iz zgodovine kranjskih trgov, 4. Kostel, Vrtec 51 (1921) 91.94, 102-103, in 131-133
- Rothenberh Gunther E., Die Österreichische Militärgrenze in Kroatien 1522 bis 1881, Verlag Herold, Wien, München 1970, prevod po ameriškem originalu.
- Simonič Ivan, Migracije na Kočevskem v luči priimkov, Srpski etnografski zbornik, Ljubljana 1934, str. 106- (NUK)
- Zgodovina kočevskega ozemlja, Kočevski zbornik, Ljubljana 1939, str. 45-130
- Simoniti Vajko, Prispevki k poznavanju turških vpadov. I. del: V letih od 1570 do 1575, Zgodovinski časopis 31 (1977) 491-505
- Bitka pri Sisku v spominih Slovencev, Glasnik SM, 1993, 15-28
- Strohal Rudolf (1856-1936), Uz Lujzinsku cestu, 1935, Ponatis: Tiskarna Rijeka, 1993
- Štrumbl Žarko, Uskoki na Slovenskem in v Žumberku, Arhivi, 14 (1991) 42.50
- Terseglav Marko, Srbsko-hrvaške ljudske pesmi na Slovenskem (Uskoška pesemska dediščina v prepletu in v soodvisnosti s slovensko ljudsko kulturo Bele krajine. Tradicija - transformacija - inovacija), Doktorska disertacija na Oddelku z aslovanske jezike in književnosti filozofske fakultete univerze v Ljubljani, Ljubljana 1993
- Valentič dr. Mirko, Delnice do 1914. godine, in zborniku Delnice 1481-1981, str. 11-26, Delnice 1981
- Valvasor Johann Weichard, Die Ehre des Hertzogthums Crain, knjiga XI, Laibach - Nürnberg 1689. Delni ponatis v Ljubljani 1977
- Žagar - Jagrov Jože, Kostel, Ljudje in zemlja ob Kolpi, Kočevje 1983

Slovar krajevnih in osebnih imen

Franci Rihtrašič

Rodoslovci ob listanju arhivskih gradiv naletimo kar na nekaj težav. Srečamo se z različnimi pisavami (latinica, gotica), različnim jezikom (nemškimi, latinskimi). Itd. Zato nam je vsak pripomoček, ki nam lajša te težave, dobrodošel.

Tako sem bil vesel, ko sem našel v starem Nemško slovenskem slovarju Antona Janežiča iz leta 1889, izpis krajevnih in rodbinskih imen naših krajev. Čeprav je obseg krajev skromen, saj obsega le okoli 885 izpisov za kraje in 125 imen, pa nam posredno pripoveduje tudi o takratnih slovenskih govornih in pisnih oblikah, kar tudi ni zanemarljivo vedenje ob listanju stare dokumentacije.

Ta del vsebine slovarja sem prepisal na program dBASE III PLUS, ki mi omogoča hitro listanje in iskanje vsebine. Od tu pa je le še majhen korak do samostojnega uporabnega programa.

Slovarju krajevnih imen sem dodal še slovar osebnih imen. Predvidevam, da vam bom lahko ponudil prvo verzijo že na enem od naših srečanj.

Primeri iz prakse. Poučne bi bile izpovedi tistih članov, ki so pred nekaj meseci naredili prve korake. Po produktivnosti svojega dela se nekateri uvrščajo med prav osupljive rekorderje. Predlagam, da se nam taki favoriti bolj od blizu predstavijo in s tem pomagajo preganjati predsodke tistih, ki še premalo zaupajo svojim sposobnostim pri raznovrstnem raziskovalnem delu in zlasti pri rabi računalniških pripomočkov.

Kdor namerava poletje preživeti v Ameriki, ga bo morda zanimalo, da se od 14. do 17. avgusta v Rochestru, New York, lahko udeleži 16 letne konference rodoslovcev pod naslovom A Conference for the Nation's Genealogists. Na konferenci se bo zvrstilo 140 referatov, ki jih bo podalo okrog 80 predavateljev, samih znanih imen v svetu rodoslovja. Konferenco organizira Zveza rodoslovnih družb (Federation of Genealogical Societies, P.O.Box 830220, Richardson, TX 75083-0220)

Prenos arhivskega gradiva na sodobne nosilce (medije) - XI. del

Peter Hawlina

Večkrat sem že izrazil svoje prepričanje, da je prav prepisovanje arhivskega gradiva tisto področje, kjer lahko na najbolj učinkovit način izrazimo rezultate naših skupnih prizadevanj, za razliko od tistih rezultatov, ki so nam skoraj vsem primarnega pomena - raziskovanje lastnega porekla in sorodstva.

Skoraj pol leta je minilo odkar sem o tem zadnjič pisal. Pol leta je včasih na področju računalništva že kar dolgo obdobje, ki prinese prav nepričakovane novosti. Na obravnavanem področju se kaj takega, kolikor vem, ni zgodilo. S pridom se sicer že uporabljajo različni sistemi za prepoznavanje tiskanih in celo pisanih dokumentov, vendar tehnika in tehnologija teh sistemov zaenkrat še ne zna dovolj dobro razpoznavati starih rokopisov ali pa je postopek prepočasen. Zato si upam trditi, da se še nekaj časa ne moremo zanašati na možnost strojnega prebiranja arhivskega gradiva. Preslikave z uporabo različnih sistemov so seveda možne in se na veliko uporabljajo, vendar ti sistemi prepoznajo podobo in ne vsebine.

Zato tistim, ki bi želeli vsebino arhivskega gradiva prenesti in pregledovati in obdelovati s pomočjo računalnika, ne ostane drugega kot prepisovanje oziroma vnašanje prek tipkovnice.

V tem poglavju zaenkrat ni vredno razpravljati o tehnološki plati različnih prenosov. Bolj koristno je vedeti, kaj od možnih računalniških raziskovalnih podatkovnih baz in drugih pripomočkov je že tudi nam razpoložljivih.

Če gremo pogledat čez zahodno mejo, je tega toliko, da bi bilo že naštevaje za naš časopis kar malo preobsežno. Kogar zanimajo podrobnosti, naj si jih ogleda v tujih časopisih ali pa kar prek Interneta. Tule bi za kratko ilustracijo omenil samo to, da se je obseg prenesenega gradiva v Nemčiji v enem letu skoraj počelveril. Podobne rezultate bi lahko ugotavljali tudi v vseh tistih deželah, kjer so podobne projekte začeli že pred leti.

Kljub temu, da smo pri nas res šele na začetku, pa se že kaže potreba, da bi se tega lotili organizirano. To pomeni, da bi morali najprej nekoliko natančneje ugotoviti, kaj vse zares že imamo, nato bi bilo vredno ločene zbirke združevati v manjše število večjih, nato pa se dogovoriti za priporočene standarde pri vnaša-

nju in združevanju. To delo zahteva nekaj administracije in koordiniranja. Danes še nimamo tistega, ki bi bil pripravljen prevzeti osrednjo odgovornost za tovrstno delo, upam pa, da bomo v naslednji številki že lahko poročali o bistvenem napredku.

Dokaz za to, da je obravnavana tematika zanimiva in se razvija tudi pri nas, je tudi to, da bi lahko z naslovom tega prispevka pokrili še marsikateri drug prispevek v tej in prejšnjih številkah.

V tej številki smo namreč začeli s poskusom, ki bi mu lahko rekli Prvi znani priimki. Gre za dve osvetlitvi urbarjev z dveh slovenskih področij, Kostel in Škofjo Loko. V obeh smo priča nastajanju priimkov. Vsi jih še nimajo. Pričakujemo, da bo po danem vzoru še kdo na podoben način obdelal še ostala slovenska področja. Tako bi nastala nova zbirka podatkov na računalniškem mediju, ki bi bila zelo uporabna kot raziskovalni pripomoček, nič manj pa tudi za razne druge raziskave. Ko bi zajela celo (današnje) slovensko ozemlje, bi prerasla v še en dokaj popoln časovni presek populacije pred nekaj sto leti.

Taki preseki ne bodo nikoli popolni, vzorci pa so dovolj veliki, da jih lahko uporabimo za dokaj zanesljiva sklepanja.

Podobno je z aktualnimi preseki prebivalstva. Podatkov iz registra prebivalstva zaenkrat nimamo, brez omejitev pa lahko uporabljamo elektronski telefonski imenik. O tem smo v biltenu že večkrat govorili. Omenimo še to, da je ta imenik doslej še vsakogar presenetil. Nemalokrat srečamo posameznike, ki zagotavljajo, da je njihov priimek neznan-sko redek in ga ni nikjer drugod. Že pogled v slovenski imenik je marsikoga presenetil, kaj bi šele bilo, če bi imeli na razpolago svetovnega. Danes ga še ni, čez nekaj let pa verjetno bo. Razen seveda, če ne bo zmagala peščica tistih, ki želi ostati skrita.

Sam sem na kratko 'prelistal' nemški cederom, kjer je nekaj več kot 30 milijonov naročnikov in našel 4 Hawline in 3 Havline, na ameriškem, ki je razdeljen na vzhodi in zahodni del nisem našel nobenega Hawline, zato pa na vzhodu 23 in na zahodu 3 Havline.

S tem sem omenil samo dva nacionalna telefonska imenika, takih je še več. Na razpolago so Ka-

nado, Avstralijo, Finsko, Japonsko in Švico. Anglija ga ima zaenkrat samo za London z okolico. Ima ga tudi Avstrija, vendar je njihov za rodoslovne poizvedbe skoraj neuporaben. Tam namreč ni mogoče poizvedovati samo po enem iskalnem pojmu, npr. po priimku. Poizvedbe so menda možne samo zelo zoženo. Npr. Hawlina, ki stanuje v Lienzu na Lessing Strasse. Na tak način je soimenjake še težje najti kot iglo v kopici sena. Avstrijo torej zaenkrat ni mogoče uvrstiti na spisek dežel, ki imajo telefonski imenik na elektronskem mediju.

Spisek dežel, ki so ponudile telefonski imenik na elektronsko 'domačo polico' s tem gotovo ni popoln in dokončen. Mislim, da nam bo prej ali slej na dosegu roke svetovni telefonski imenik, čeprav bo treba premagati še ničkoliko ovir. Lažje bomo premagali tiste, ki so nastale ob zidavi babilonskega stolpa, ko je Bog ljudem zmešal jezike in tiste, ki nam jih nalaga dragocena pestrost zapisovanja različnih ali enakih vokalov in konzonzantov, če se omejim na tisto, brez česar ne more noben velik ali majhen svetovni jezik, kakor tiste, ki jih predpisuje vsemogočni birokrat, ki varuje majhne, še bolj pa velike lopove pred nemočnimi oškodovanci.

Če ob koncu povzamem: nič posebno novega nismo povedali. Po eni strani smo v obravnavanem pogledu strašno zaostali, po drugi strani pa smo verjetno nekje v zgornji polovici svetovnega povprečja. Primerjati se verjetno želimo s številčno podrejenim delom človeštva, če imamo v mislih zlasti zahodno Evropo in severno Ameriko.

Ostalega dela sveta ni mogoče obravnavati enotno, še manj po posamičnih vzorcih. Za primer bom zaključil z osebnim vtisom, ki sem ga dobil med nedavnim obiskom v Tučiji: Zapletel sem se v pogovor s prodajalcem preprog. Ne vem zakaj je pogovor ob čaju nanesel na število njegovih žena in otrok. Še ne petintridesetleten možakar naju je z ženo prepričeval, da ima tri uradne žene in sedem neuradnih. Vsega skupaj ima že 34 otrok. Ker sva ga z ženo nekoliko nejeverno pogledala, nama je povedal, da je imel njegov oče 76 otrok. Morda je bila njegova pripoved del prodajne tehnike; pri naju ni uspela (preprogo sva kupila pri simpatični prodajalki, ki ni navajala števila njenih soprogov). Vseeno pa sem ob tem pomislil na ovire, na katere bi ta in podobni izjemneži naleteli celo pri na prvi pogled neomejenih možnostih, ki jih ponuja rodovnikarstvo s pomočjo računalnika. Nam najbolj znani rodovnikarski računalniški program Brother's Keeper namreč dopušča primere, ko ima neka oseba največ osem različnih 'zakoncev' in z vsakim od njih največ 24 otrok. S tem programom tudi ni mogoče brez zvijač evidentirati vseh žena in otrok mitoloških posameznikov. Po različnih virih naj bi imel Zeus vsaj 23 žena in z njimi vsaj 48 otrok. To

pa za tako pomembnega boga najbrž ne bo dovolj. Saj ga vendar ne morejo prekositi niti najbolj imenitni vladarji, kaj šele prodajalci preprog.

Taki primeri bi tudi že vnaprej spravili v obup tiste rodovnikarje, ki bi želeli sistematično evidentirati 'rodosled' tako skrajnih primerov.

Z zadnjimi poglavji sem se spet pustil speljati od naslovne teme. Vseeno se bom ob nakazanih skrajnostih dotaknil 'orientalskega' rodoslovja. Pred nedavnim mi je namreč znanec (musliman) iz Sarajeva potožil, da pri njih tako natančne raziskave kot pri nas niso možne, ker tam matičnih knjig niso vodili tako kot pri nas. Če je res, da je vsaj v bogatejših slojih mnogoženstvo vnašalo mnogo težji pregled nad sorodstvenimi razmerji, si tudi lažje razlagamo, da se niso obremenjevali z natančnejšimi evidencami. Znana je tudi razlaga, da so v antičnem svetu pripisovali spočetje nezakonskih otrok, ki so v svojem življenju dosegali pomembnejše položaje različnim bogovom, najraje najpomembnejšim, Zeusu, Pozeidonu in tistim, ki so značajem in dosežkom posameznikov najbolj ustrezali.

Vseeno pa se zdi, da tudi orientanci niso zane-marjali slavnega porekla. V Konyi nam je vodič pripovedoval, da smejo vodilne položaje v sekci der-višev prevzemati samo direktni potomci začetnika te sekte, ki naj bi nastala v 12. stoletju. Vtis na potencialne kupce so verjetno želeli doseči s podatkom, da naj bi bil barvar volne, ki jo uporabljajo za tkanje preprog pri enem od največjih proizvajalcev 'najboljših' turških preprog že 18. v nizu tistih, ki to večino prenašajo iz roda v rod.

Naj bo tako ali drugače. Dejstvo je, da tudi v najnovjšem spisku stotin rodoslovnih društev, ki jih objavlja Genealogical Research Directory, ne boste našli veliko vzhodnjaških rodoslovnih društev, turškega ni nobenega. To sicer še ne pomeni, da ga nimajo in še manj, da o rodoslovju nič ne vedo. Še najmanj pa bi smeli po povedanem pomisliti, da v čimerkoli zaostajajo za zahodnjaki.

Sicer pa ni izključeno, da nisem tudi sam daljnji potomec nekega Turka. Ena od mojih štirih prababic se je pisala Ahačić. Ta priimek nanj bi nastal iz turškega naslova aga. Ahačići (Agačići) naj bi znali izdelovati znamenite turške sablje, s katerimi so si utrlji pot do Dunaja. Ko jih je od tam pregnal Evgen Savojski in iz Siska Turajčan, pa so svojo proizvodnjo prestrukturirali in v Tržiču začeli kovati kose. Celo v kosarskem kovaškem znaku so uporabljali s križem razdeljeno polje, v vsakem od štirih polj pa polmesec. Kot v srbskemu grbu. Zelo podoben znak pa lahko najdete tudi v poslikavi ene od mnogih cerkva, ki so jih v Kapadokiji v tufasti masiv izdolbli zgodnji kristjani. Pa naj kdo reče, da nisem potomec samega Sv. Pavla, ki je v tistih krajih opravljal svoje misionarsko poslanstvo!

Manj poznani raziskovalni viri ali Naši francoski predniki

Peter Hawlina

Ob tem prispevku sem imel težave že pri izbiri naslova, nato še uvoda. Zanj sem se namreč odločil po naključju. Nedavno tega sem z dvema kolegom prelistaval Kosove Doneske (bolj natančno Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja, spisal dr. France Kos, c. kr. profesor, izšlo leta 1894 v Lj.). Ob tem mi je 'padlo v oči' ime Marolt. Marolt se je pisala ena od mojih prababic. Nekoliko nezanesljivo družinsko izročilo pravi, da naj bi bila rojena na Vrhnikih, da je bila po poklicu učiteljica, rodila tri otroke in 28-letna umrla za jetiko.

O zanesljivosti družinskega izročila dvomim najprej zato, ker v vrhniških knjigah nisem našel Marolt (Marout, Marovt ali tudi Marouth) Franciške. Šel sem tudi v Slovenski šolski muzej in zvedel, da takrat pravih učiteljic sploh ni bilo, bile so sicer priučene, še te pa so morale službo pustiti, če so se poročile. Ob neki drugi priložnosti sem verjetno nasedel razlagi, da naj bi priimek Marolt v naših krajih ostal po nekem francoskem vojaku. No, sem si rekel, pa smo spet tam! Francoski vojaki so morali biti zares kerlci, če nas je danes toliko, ki se imamo za njihove potomce. Vseeno sem prisluhnil. Družinsko izročilo je res govorilo, da je bil tudi med našimi predniki neki francoski vojak, vendar smo ves čas verjeli, da je bil to neki Peruzzi, tast omenjene Franciške Marolt. Tudi zanj sem že skoraj prepričan, da tu ni ostal kot dezertar, ni pa izključeno, da ni bil mobiliziran v teh krajih. Torej bi bilo izročilo o francoskem poreklu morda lahko povezano z neko drugo osebo iz tega sorodstva.

Verjetnost, da bi to držalo za Marolte, se mi je zdela komaj verjetna. Od tega me je odvrčala že izredna razširjenost tega priimka in prisotnost po skoraj vsej Sloveniji. Še vedno je sicer mogoče, da je bil kateri od Maroltov tudi francoski vojak, morda jih je bilo celo še več, vendar pa se vsi slovenski Marolti gotovo ne morejo šteti za potomce 'nekega francoskega vojaka'. Kadar kdo govori o predniku, francoskem vojaku, potem je največkrat govora o vojaku, ki je služil v Napoleonovi armadi. Seveda je Francija imela vojake pred in po tem. Pred in po napoleonovih časih je obstojala možnost, da je kdo

od njih zastavil družino v naših krajih. Podobno izročilo označuje za francoskega vojaka še enega mojega daljnega prednika iz Trziča na Gorenjskem. Ta se je pisal Dev ali Deu, originalno menda Deux.

Razmišljanje o naših francoskih prednikih sem s temi odstavki samo nakazal. Gotovo je to področje naše zgodovine že kdo raziskoval in upam, da sem takega s tem uvodom zadostno izzval za objavo bolj temeljitega prispevka na gornji podnaslov.

Ko sem takole na hitro opravil s podnaslovom, je treba nekoliko razložiti še glavni naslov. O rodoslovnih virih smo že večkrat govorili, zato bi bilo tu ponavljanje odveč. Na kratko: rodoslovci verjetno večinoma najprej izčrpamo družinski arhiv, če nas radovednost sili naprej, si največ pomagamo z matičnimi knjigami. Spisek virov bi lahko nadaljevali z naštevanjem številnih bolj ali manj uporabnih knjig in listin. Te knjige in listine so bile pogosto predmet strokovnih raziskav, rezultati teh raziskav pa objavljeni. S tem so postale neprimerno bolj berljive za ljubiteljske raziskovalce, obenem pa tudi bolj priročne. Tu bom za primer navedel omenjene Kosove Doneske. Marsikatere v Doneskih objavljene dokumente so Kos in drugi zgodovinarji proučevali v originalu v številnih javnih in zasebnih arhivih in knjižnicah, v Sloveniji in tujini. V našem biltenu bi bilo nemogoče in nesmiselno prepisovati rezultate takih raziskav. V kopici gradiva bi se tudi samo po naključju lahko našlo kaj takega, kar bi nam prišlo prav pri naših amaterskih rodoslovnih raziskavah. Nekoliko drugače je to pri spiskih, kot so urbarji. Meni je bila informacija o Andreju Maroltu, podložniku iz Loga v Žirovski fari zadosten dokaz, da je priimek Marolt v naših krajih izkazan vsaj leta 1560. Ob tem se navadno prebudi skušnjava, da bi svoje dokumentirane prednike skušal prek nekaj generacij povezati s tisto osebo, ki je zapisana v kakšnem starem viru, pa čeprav bi bilo za povezavo treba izbrskati največkrat pet ali več vmesnih generacij, kar pa je skoraj nemogoče.

Po tem uvodu si oglejmo omenjeni spisek priimkov, zraven pa še tri nekoliko pikantne in poučne utrinke iz tistih časov, ki nam dokazujejo, da se časi niso veliko spremenili. Tisti, ki ste ali boste prebrali cele Doneske, pa ste se ali se še boste prepričali, da so ljudje vedno največ zapisovali tisto, kar se je nanašalo na premoženjske zadeve, spore, pravde, terjatve in podobno. Citiram:

Št. 24.

1560

Urbar loškega gospostva iz leta 1560. Vsega skupaj ima 184 listov. Na prvih dveh straneh so naštetih fevdi, ki so dobile od loškega gospostva razne cerkve in pobožne bratovščine. Nato so omenjeni fevdi, ki so prejeli od rečenega gospostva nekteri

plemenitaši, kakor Anton baron vom Thurn vnd zum Khreytz in Viljem Rasp iz Stare Loke, potem meščan-je, kakor Rafael Naglič in Gregor Gruden, oba iz Loke, ter druge osebe in društva. Dalje so navedeni fevdí, ki so se nahajali večinoma blizu Stražišča. Potem je zaznamovana urbarščina, katero bi morala dobivati bratovščina sv. Katarine v cerkvi sv. Jakoba v Loki. Ker je pa bila omenjena bratovščina sicer ustanovljena, a še ni delovala, dovolil je freisinški škof, da je loška sirotišnica dobivala ta denar. Nato sledijo imena loških podložnikov, in sicer najprej kmetov, potem pa kajzarjev in rovtarjev. O vsakem podložniku je povedano, koliko je moral plačevati urbarščine. Iz naslednjih strani je razvidno, kakšna imena so imeli nekdanji prebivalci loškega gospostva.

(sledijo spiski po županijah. V dodatku pa so ista imena urejena še po abecedi in z navedbo pogostosti pojavljanja. Če te navedbe ni, pomeni, da gre za en sam tak priimek.)

Priimki tistih podložnikov, kateri so živeli leta 1560. na zemlji loškega gospostva.

Abessibach-4, Adam, Agnešič-2, Ahacijev sin-3, Albreht-2, Alič-6, Alojna-3, Ambrožič, Amota-2, Andrejec-4, Andrejev sin-2, Anin sin-3, Ankin sin, Anžetov sin-2, Arnol-2, Avguštinov sin, Avkina hči, Avstnic, Ažbe-2, Ažman, Baba, Babič, Bajželj, Barbarin sin-3, Belan-2, Belč, Belec-2, Benedek-3, Benedikt, Benediktova hči, Benediktov sin-3, Bezavičar, Bezjak-2, Bizjak-3, Blažev sin, Blažič-2, Bobek-2, Bogate-8, Bohinjec, Bohinjč, Boncelj-4, Borjan-2, Božič, Božnar, Bratuš-2, Brčič-8, Bregant, Brešar, Bretzl-2, Britvar-2, Brnad, Brničar, Brodeško, Buh-7, Bukovec, Bukovšček, Bunec, Burnik-3, Burjan, Cajhen-2, Cankler, Cegnar-2, Cepek, Cerer-3, Cijak, Cimperman-11, Cof-5, Coklar-4, Cviren, Čadež-2, Čebl, Čeh, Čik-2, Črne, Debeljak-4, Degarin, Demšar-6, Dienstman, Divjak, Dobenec, Dobre-3, Dobrovnik-2, Dolenec-6, Draksel-2, Drčar, Drebes, Dremota-2, Drenovec-2, Duša, Elenin sin-2, Erazem, Erhardt-2, Erjavec, Eržen-16, Erženec, Fabijanov sin, Fajfar-4, Fakin-2, Favce-4, Feuš-2, Feman-4, Fik-2, Filipič-3, Finec, Flinč-2, Florijančič, Formacher, Forstner-4, Fortuna, Frakule-5, Frede, Freundtl, Fric-2, Frice-tov brat-2, Frlan-3, Frlic-3, Frölich, Frölichau-2, Fudt, Gaber-4, Gabriel, Gampa-7, Gamperl-3, Gansterl, Gariol, Gašperjev sin-3, Geiger, Gladek, Godec-3, Godweiss, Golec-2, Golej, Golibajs-2, Goliraj-3, Golob-4, Golov sin-2, Gompa, Gortnar, Gosar-3, Gospodinec, Govekar-3, Grahar-10, Grahel, Grahovar, Gratzer-2, Gregorin, Gregorjev sin-8, Greta, Gretin sin, Grilovec, Groselj-10, Grošec, Gruden, Guntar, Guzel-10, Hafner-6, Hainrich, Hainricher-11, Harnisch-4, Hartman-5, Harzer-5, Hass, Hawman, Herman, Herter, Hertzog-5, Hlebec, Hodnik, Hojkar, Holzman, Ile-2, Ile-tov sin, Ivanova hči, Ivanov sin-4, Izda-2, Jago-

dišnik-2, Jakobe, Jakobova hči-2, Jakobov brat, Jakobov sin-3, Jakon, Jamnik-3, Janča, Jančič-12, Janezov sin-3, Janežič-3, Jansel, Jansigoy, Jarec, Jauch, Jazbec-3, Jelenec-4, Jeler-jev sin-2, Jemec-6, Jereb-8, Jerbaš-2, Jernejev brat, Jesenko-9, Joštov sin, Jug-2, Junauer, Juračič, Juran, Jurančič, Juraše, Jurijev brat, Jurijev sin-14, Jurše, Juršek, Juršin-2, Justinov sin, Kaiser-5, Kalan-3, Kalanin-2, Kalčič-11, Kalec-9, Kamper, Kapitov sin, Karančič-2, Kanner, Kašman-6, Kekelj, Kenda, Kestner-3, Kezar-5, Khauffman-2, Kheffer, Khunig-3, Klemenčič-3, Klementov sin-3, Klinar, Kloboves, Kocijanov sin-3, Kočevar-3, Kofler-6, Kokolj-2, Kolar, Kolkar-2, Komatar-2, Komar, Konigoy, Kopač, Koroše, Korun-4, Kos-6, Kostnar-2, Košenina, Košir -5, Kozjak-2, Kozomernik-2, Kožica, Kralj-7, Kramar-2, Krapilec, Kravce, Kravec, Krek-2, Kremžar, Kril, Kristan, Kristanov sin, Krištoflič-2, Krivec, Križaj-5, Križec, Križe-jev sin-4, Križman, Krmel-4, Kropilec-4, Kruh-4, Kruhar-2, Krulec, Kumar, Kunc, Kunstelj-6, Kuntar-2, Kuralt-10, Lah-3, Laker, Lambrecht-3, Lambrechtov sin, Langandre, Langerholz, Lašič, Latzanin-3, Lavtar-3, Lebar, Leben-2, Legat-3, Lenartov sin-3, Leutgeb, Likozar, Lilek-2, Lingič, Lip, Löll, Loštrek-2, Loštrk-3, Lotrič-2, Lovretov sin-5, Lucijina hči-2, Lukanova hči-2, Lukanov sin-4, Lukežev sin, Lukežič, Lukič-4, Lunger-3, Luznar-8, Lužnik, Maček-12, Mačko-5, Mahorič-2, Majnhart, Malik, Maluzer, Marcher, Marcina-3, Marenek, Margraff, Marinček, Marinšek, Marjetina sestra, Mrjetin sin-4, Markelj-2, Markolčič, Markov sin-3, Marolčič, Marolt, Martancelj-5, Martinov sin-6, Marulin sin, Matajli, Matevžev sin-6, Matijev sin, Matuš, Maurer, Medeničar, Medved, Megušar, Mengušar-4, Meyrl, Mežnar-2, Mihelec, Mihelic-2, Miheljač-3, Mihelov sin-5, Mikuš, Milec, Mladovan, Mlinar-7, Mlinarčič-6, Močeradnik-2, Modre-7, Modrijan-2, Mohorjev sin, Mojster, Mojstrik, Mošic, Movrin-6, Mrak-3, Muha, Muhlič, Mure-5, Nagele, Naglič-4, Napet, Narigoy, Nembsagkh-3, Nežin sin-2, Niderjung, Niklavec-5, Nikolajeva hči, Nikolajev sin-2, Nikuler-2, Notar-6, Novinec-4, Novak-5, Oberhueber, Obessibach-2, Oblak-5, Obriven-3, Okoren-6, Ostaneč, Osterman, Ostre-2, Osvaldov sin-3, Ovsenek-7, Ozebek-2, Ožbe-2, Pacher, Pader, Pajek, Pajer, Papijal, Papiler-5, Papit, Partlov sin, Pavlič, Pavlinina hči, Pavlov sin-6, Pečelin, Pečnik-6, Pehaimb-9, Pekel-4, Peluhan-3, Pepelan, Per-2, Perac, Perec, Perko-3, Perner-6, Petelin-3, Peternel-3, Petračar, Petračič, Petrič-7, Petrov brat, Petrov sin-4, Pezdel, Pibrc-2, Pibric, Pierin-4, Pintar, Pirih, Pisenik, Pišohher, Pivek-5, Planina-3, Platiša, Plavec, Plaznik, Plečnar-2, Ploha, Podobnik-10, Podreka, Podvizaj-3, Pogučnik-12, Pokoren, Pominek, Porenta-3, Potočen, Povše, Praust-3, Prebigoy-2, Prelec-4, Prevodnik-2, Prezelj-3, Primec, Primožev sin -3, Proj-3, Prosen-3, Pšenica-2, Puc-4, Puč, Pušar-4, Rader-2, Raingkhler, Raj-

gelj-4, Rakar, Ramoveš-2, Ranta-3, Rasp, Rat-4, Ravnikar, Raznožnik-4, Razvozda-4, Reiter, Rejec-4, Remec-2, Rep-2, Rezak-5, Ribar-2, Riboldt, Riemer, Rih-taršič-2, Rjavec, Rogel, Roka-2, Rolec-3, Rosenkhranz-2, Rotijin sin, Rottl, Rovtar-4, Rožnik, Rubenčič, Rudolf-2, Rukule-6, Rupar-6, Rupertov sin-2, Samše-2, Sargoj-2, Savinec, Schalderman, Schalmaister, Schmid-8, Schwaiffstrigh-2, Sedej, Seidl-2, Sejan, Selanin-2, Semen-12, Seničar-4, Senuzen, Seret, Setzer, Siber, Simonov zet, Skala, Skobel, Skutnik, Sluga-4, Smojk-3, Smole-3, Sodar, Spindler, Spirlić-3, Srakar-8, Ständigl-2, Starman-3, Sternsee, Storman-4, Stovcin, Strel-4, Strelec-6, Strgar-2, Strnad-2, Suhl, Sušnik-7, Svetec, Svetko, Šaler-3, Ščinkovec-3, Ščur-ek-3, Šegina, Šenčur, Šerfoltnik, Šifrer-7, Šiman, Šimnov sin-6, Šinek-3, Škoda-2, Šok, Šorl-3, Šorn-6, Šoštar-19, Špeh, Štalič-2, Štefan, Štefančič, Štefanov sin-5, Štiglic, Štrekelj-3, Štupnikar, Šubic-2, Šust-7, Tajne, Tauš-3, Tavčar-4, Telban-7, Tisovec-3, Tolčaj, Tomazin-2, Tomaž, Tomažev sin-7, Tomažič, Tomažin, Tonetova hči, Tonetov sin-3, Torek, Tratar, Tratnik-3, Trček, Trebhan, Trepal-2, Treven-2, Triester, Triller-7, Trojar-7, Trotič, Trotiš, Trpin-9, Turnar-2, Ulrikova hči, Ulrikov sin-3, Ultrinčič-2, Urbančič, Urbanova hči, Urbanova sestra, Urbanov sin, Uršin sin-3, Valantova hči, Valantov sin, Varl-7, Vec-2, Večer-2, Verweser-2, Viček-3, Vičik, Videc-5, Vidov sin-2, Vidmar-15, Vikar-2, Vincencijev sin-2, Vivoda, Vodnik-4, Volčič, Vončina-4, Vrdnik, Vreča, Vrhunec-2, Vuješ, Vurtel, Wachter-3, Wagner-2, Walter-3, Walts, Weber-4, Weinman, Windischer, Wipffler, Wisandt, Wolgemuet, Wulffing-5, Wunitzer, Zajka, Zibal, Zihlerl-3, Zihlerli, Zorec, Zoren, Zuepoldt, Zupan, Zupančič-3, Zwenger-4, Žabnikar-3, Žagar-5, Žnidar-11, Žonta-2, Žontar-3, Žrjun.

Če sem prav preštel, je bilo tistikrat v loškem okraju vsega skupaj evidentiranih 1633 'davčnih zavezancev'.

Če bi imeli podoben popis imen tudi za ostala področja, ki so ozemeljsko pokrivala področje današnje Slovenije, bi prišli do zelo dragocene zbirke podatkov. Dragocene ne samo za nas rodoslovce. Ker so zgornji, loški priimki že prenešeni na računalniški medij, jih lahko štejemo kot zametke še ene načrtovane zbirke podatkov o katerih redno govorimo v naših biltenih v rubriki pod naslovom Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije. Tule pa še nekaj prisrčnih drobcev iz istih Doneskov.

Št. 25.

1561, dne 4. septembra.

Jernej Ovsenek iz Trebije, podložnik loškega gospostva in sodnije, priznava, da je odpeljal Jero ("Gera"), ženo svojega brata Lovreta, ter pri njej spal. Zato je bil 14 tednov zaprt v spodnjem delu grajske-

ga stolpa, a vsled prošnje svoje žene in usmiljenja do svojih peterih otrok je bil zopet pomiloščen. Vendar mu Lenart pl. Sigeszdorff zu Groszwinklern, knezofreisinški svetovalec, oskrbnik in žitničar loškega gospostva, prepoveduje, da ne sme v loškem okraju stanovati tako dolgo časa, dokler mu te pregrehe ne odpusti freisinški škof. - Pečatili so Jurij Feichtinger, loški mestni sodnik, Ludovik Weiniger, Urban Kunstelj in Jakob Bischocher, loški meščanje in zapriseženi svetovalci.

Št. 33.

1560, pred 16. julijem.

Jakob Roglovič, meščan v Loki, pritožuje se pri oskrbniku loškega gospostva proti odloku mestnega sodnika, ki mu je ukazal, da naj vzame k sebi svojo prvo ženo ali pa naj gre iz mesta. Roglovič je namreč zapustil svojo prvo ženo, ktera baje ni spolnovala svojih zakonskih dolžnosti, ter je vzel k sebi drugo.

Št. 34.

1569, pred 22. decembrom.

Jakob Roglovič, meščan v Loki, prosi freisinškega škofa, da bi se ga usmilil ter mu dovolil, da sme svojo sedanjo ženo mirno ostati v Loki, akoravno se mu je ukazalo z odlokom mestnega sodnika, da mora v treh dneh zapustiti mesto.

Mene je najdba priimka Marolt v Kosovih doneških prepričala, da Marolti niso potomci francoskih vojakov, vsaj ne Napoleonovih. Seveda pa ne izključujem možnosti, da je bil kdo od njih tudi francoski vojak. Nič nemogoče tudi ne bi bilo, če bi se kak Marolt odselil v Francijo in se vrnil kot vojak. Če bi Francozi tudi vojaške arhive izpred 200 let že prenesli na računalniške medije in bi jih lahko tudi mi naročili na cederomih, bi se bila prava igrača prepričati, koliko in kateri naših prednikov so bili Francoski vojaki. Do takrat pa upam, da bo še komu od bralcev zanimiv seznam loških podložnikov iz časov, ko je živela 12., 13., 14. ali celo 15. generacija naših prednikov. In, če ne bom našel, ko bodo na podoben način vneseni še podatki za ostali del sveta, nobenega drugega Marolta, bom kar tega Andreja hipotetično določil za mojega skrajnega prednika v tej veji in s tem tudi za prednika vseh današnjih Maroltov. Tovrstne poskuse sem že delal s podatki, ki so nam dosegljivi v vsakem od številnih centrih za družinske raziskave. Nam je verjetno najbližji tisti v Grazu, sam sem brskal po dunajskem. Tudi tam sem našel veliko množico Maroltov, največ s področja današnje avstrijske Štajerske.

(1)

Utrinek

Vse ob svojem času

(O tempora, o mores)

Ing. Lojze Kobi

V naših DREVESIH smo že pisali in na sestankih govorili o dobi v bivši Avstroogrski monarhiji, zlasti v drugi polovici 19. stoletja in na začetku 20. stoletja, ko je plemstvo polagoma siromašilo in zahajalo v materialne stiske. Vendar je zaradi sistema ostajalo še vedno pomemben politični dejavnik in je zasedalo večino važnih vojaških, upravnih in političnih pozicij.

Z začetki industrijske proizvodnje se je začel krepiti tudi meščanski sloj in postajal finančno močan družbeni dejavnik.

Oba pojava skupaj sta sprožila spreminjanje družbenih pravil in zrahljala nekdanje predsodke o "primernih zakonskih partnerjih iz primernih družin". V vse večji meri so se začeli sklepati zakoni med politično močnimi plemiškiimi in finančno močnimi meščanskimi družinami.

Sled o teh družbenih procesih najdemo tudi v knjigi "Genealogisches Taschenbuch der adeligen Häuser Österreichs iz leta 1906/07". Ta rodovniški priročnik za rodoslovje plemiških družin, ki letno objavlja rodovnike avstrijskih plemiških družin in poroča o novostih na tem področju po posameznih družinah. V uvodu med drugim z naslednjim potrjuje zgoraj navedena opažanja o pojavih v omenjenem obdobju:

"...Ta avstrijski priročnik naj ne bo samo nepogrešljiv vir podatkov za uradne, poslovne in hišne potrebe, najprej za udeležene plemiške kroge, za rodovnikarje in heraldike, ampak naj služi tudi resnim raziskavam domovinske zgodovine. Poskus, da bi na temelju rodoslovnih raziskav v ta namen zasledovali tok zgodovinskega in družbenega razvoja družin ter njihovega dviganja, padanja in vzročne odvisnosti, je našel potrditev tudi tistih kritikov, ki zagovarjajo moderne raziskovalne cilje. Za njih so spremljevalne okoliščine in zadnji vzroki prodiranja posameznih družin iz širokih množic delavskega, kmečkega in meščanskega stanu mno-

go važnejše, kakor pa datum, ko so končno dobili pismo o "poplemenitjenju", ki le prevečkrat označi začetek propada. Redakcija priročnika mora zato tudi v bodoče poudarjeno posvetiti pozornost zgodovini družin P R E D njihovim "poplemenitjenjem", kakor tudi na one poklicne dejavnosti in tiste družinske zveze, ki so omogočile njih gospodarski in družbeni vzpon..."

Navedeni odstavek skuša opravičevati spremenjen odnos dotedanje uredniške politike te publikacije, katerega je izsililo stvarno dogajanje v družbi. To je vedno bolj zahtevalo za one čase tudi modernejši način obravnavanja rodoslovja in polagoma opuščanje dotedanjih družbenih predsodkov. Nemara so mu rekli kar Pubi.

Dunaj, junija 1907

()

Družbeno priznanje.

Dokaz, da je naša dejavnost v resnici prerasla raziskovalne ambicije posameznikov in dobila širši pomen, je finančna podpora, ki jo je za društveno dejavnost namenilo Ministrstvo Republike Slovenije za zunanje zadeve, Urad za Slovence po svetu v znesku 100.000 SIT. Državnemu sekretarju dr. Petru Venclju smo predstavili vse bolj intenzivno zanimanje naših izseljencev, največ iz obeh Amerik in Kanade. To zanimanje smo nekoliko nepripravljeno vzbudili zlasti z našo predstavitvijo na Internetu in s pošiljanjem našega biltena. Obseg poizvedb že presega našo trenutno sposobnost odzivanja, zato iščemo načine za ustrežnejše posredovanje odgovorov. Nastajajoča oblika vzpostavljanja stikov z našimi rojaki po svetu bi z bolj organiziranim odzivanjem z naše strani kaj kmalu generirala pomembno in trajno sestavino v povezovalnih odnosih.

Z dobljeno pomočjo smo pokrili stroške za dotisk razprodanih biltenov, ki jih bo odslej dobival tudi omenjeni urad in nekateri drugi prejemniki v tujini. Dr. Venclju se za veliko razumevanje in hiter odziv najlepše zahvaljujemo in verjamemo, da bomo povezani tudi v bodoče kos zanimivim in koristnim projektom. Nič prezgodaj bi ne bilo, če bi vzgledu MNZ sledile še druge državne ustanove.

Priročnik za rodovnikarje v "help" datoteki

Vasja Butina

Za vse rodovnikarje, ki si pri svojem delu pomagajo z računalnikom, bo zanimiva možnost uporabe "Priročnika za rodovnikarje" v obliki Windowsove on-line Help datoteke.

Izkušnje večjih softverskih hiš in njihove raziskave so pokazale, da večina ljudi nerada bere navodila v obliki "knjižnih" priročnikov. Drugače je s priročniki v obliki takojšnje (on-line) pomoči na osebnih računalnikih, ki jo nudijo Help datoteke. Te so zaradi svoje preglednosti in možnosti uporabe t.i. hypertexta (besedilo, slika, video, barve, zvok) nadvse priljubljene. S svojo preglednostjo in nazornostjo, zlasti če je dobro in pregledno načrtovan, omogoča, da lahko v vsakem trenutku najdemo najprimernejši nasvet.

Pisanje Help datotek je bilo do pojava posebnih programov s prevajalnikom v HLP datoteke - razen za izkušene programerje, praktično nemogoče. V zadnjem času se je pojavilo kar nekaj orodij, programov, ki omogočajo izdelavo priročnikov iz že postavljenih tekstov ali pa z direktnim pisanjem v sam program, npr. Doc-To-Help 1.6¹⁾ ali WhizNotes S2.1²⁾, ki ga je uporabil avtor. S temi orodji pišemo (uporabimo) helpovo besedilo nič drugače kot navadno oblikovano besedilo v kakšnem od sodobnih urejevalnikov besedil, ne da bi nam bilo treba vedeti vse o različnih elementih Windowsovega Helpa, kot so navzkrižne povezave, "vroča mesta" ipd. in še manj o vsej potrebnih slovnici ukazov v zvezi s temi elementi.

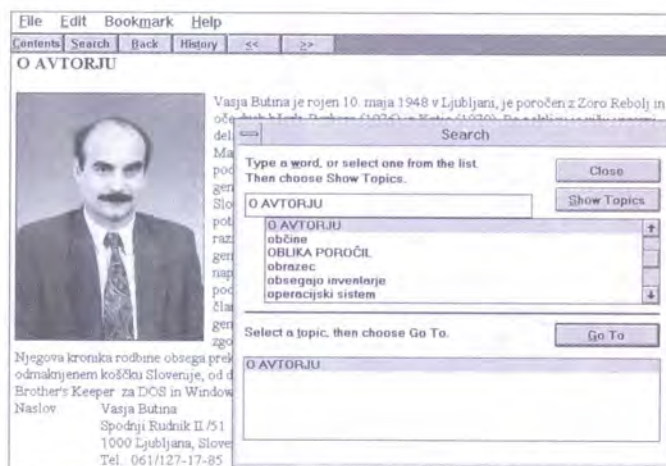
Help datoteka omogoča poleg osnovnega besedila še:

- navzkrižne in hipertekstne povezave,
- listanje naprej in nazaj ter "zgodovino" pregledovanja,
- "vroča mesta" (bookmark),
- prikazovanje slik, skic, fotografij,
- stvarno kazalo, slovar pojmov, indekse,
- dodatna pojasnila, razlaga, reference ali opombe v obliki "pop-up" razlagalnih okenc, ki se odprejo ob besedilu,

- izpisovanje posameznih delov ali celotnega besedila,
- pogovorna okna,
- barve, okvire, tabele,
- enostavno iskanje besedila in pojmov,
- oblikovanje ukaznih gumbov, ikon in "hot-spot" makro ukazov,
- preimenovanje standardnih napisov v ukazni Helpovi vrstici
- ter še marsikaj za nazorno prikazovanje priročnika.

Priročnik za rodovnikarje v on-line Help datoteki ima enako vsebino in poglavja kot tiskani, s tem da je obogaten z vrsto prikazov rodovnikov, fotografij, poročil in drugih izpisov.

Nekaj možnosti uporabe takšne Help datoteke za priročnik je razvidnih iz spodnje slike.

Priročnik za rodovnikarje v on-line Help datoteki ("preizkusna verzija"), bo članom društva brezplačno na voljo na vseh društvenih srečanjih, potrebujete le prazno disketo za prepis datoteke. Avtor bo občasno izboljševal besedilo priročnika in dodajal nove možnosti uporabe Help datoteke. Z g. **John Steedom** se bomo poskusili dogovoriti, da bomo Help Priročnik lahko vstavili tudi v osnovno ukazno vrstico Windows programa BK5.

()

1) Proizvajalec WexTech Systema, inc, zastopnika v Sloveniji SINONIM Celje, tel.: 63/411-260; cena 800 DEM.

2) Proizvajalec Sanjay, Kanada (Sharware), cena približno 55\$.

Kako začeti

Pogosto slišimo posameznike, ki trdijo, da si zelo želijo raziskati svoje poreklo in sorodstvo, pa ne vedo, kako bi se tega lotili, prepričani so tudi, da je naloga za amaterja prezahtevna.

Večkrat smo v našem biltenu že dajali navodila za delo, vsebuje jih Priročnik za rodoslovca začetnika. Kljub temu ne bo odveč, če kratka navodila ponovimo. To je toliko bolj smiselno, ker sta za delo na voljo tudi dva obrazca: Moji predniki in Družinski list. Obrazce lahko dobite na društvenih srečanjih. Navodila začenjamo brez omembe računalnika, o njem bomo dodali nekaj misli na koncu.

1. Predpogoj za delo je ta, da se naloge zares želimo lotiti. Naloga ni zapletena, ni potrebno predznanje, ne rabimo pripomočkov, vendar je z njimi delo lažje, zato jih priporočamo.

2. Oskrbite se z nekaj izvodi obeh obrazcev - Moji predniki in Družinski list. Že po kratkem ogledu vam bosta razumljiva. Sedite in oba izpolnite kolikor veste na pamet.

3. Manjkajoče podatke dopolnite s podatki iz domačega arhiva. Še bolje pa je, da vam obrazce izpolnijo vaši starši ali celo stari starši, če jih imate. Manjkajoče podatke poskusite zbrati pri živečih sorodnikih. Delo si organizirajte kot vam najbolj ustreza, na tej stopnji boste že uporabili lastno metodo urejanja dokumentacije, jo razporedili po mapah in zanjo izbrali stalno mesto.

4. V dosedanjem delu ste obrazec Moji predniki izpolnili z vsemi podatki vsaj za štiri generacije. Nabralo se vam je več družinskih listov. Morebitni manjkajoči podatki vam sami nakazujejo smeri nadaljnjega raziskovanja. Vaše zanimanje bo morda usmerjeno bolj v neko izbrano smer, večina pa bo verjetno vsem smerem pripisovala enak pomen. Pri raziskavah se je navadno smiselno osredotočiti na tiste, kjer je delo lažje, vredno je čimprej 'izkoristiti' najstarejše sorodnike. Lahko poskusite z dopisovanjem, vendar so izkušnje pokazale, da je odziv majhen. Zato je treba zbiranje kombinirati z obiskovanjem izbranih oseb in podatke zbirati neposredno. Najbolje je, da sta pri tem delu raziskovalec in intervjuvanec sama. Raziskovalec naj intervjuvanca pazljivo posluša, pusti naj mu, da ta prosto govori in ga samo opomni na morebitna neskladja ali pomanjkljivosti. Šele po tem, ko bo očitno, da je intervjuvanec končal, mu lahko postavimo še dodatna vprašanja. Zlasti pri starejših ljudeh je treba biti obziren, da bi jih ne utrujali. Bolje je ponoviti obisk po nekaj dneh.

5. Za vsak vneseni podatek je zelo važno, da si označimo vir. Sistem označevanja je poljuben. Npr. povedal X.Y., dokument /oznaka/ in podobno. Če ste si pri delu poleg osnovnih podatkov beležili tudi krajše ali daljše opombe, opise, zgodbe, dogodivščine, življenjepise, je priporočljivo, da vse to in morda originale ali kopije dokumentov, fotografij, predmetov in drugega gradiva shranite z rodovniškim gradivom. Morda boste nastavili mape, fascikle, albume in podobno.

Če ste pri svojem delu sledili navodilom, ste zbrali podatke za nekaj manj ali več kot 100 oseb. Za delo ste potrebovali nekaj tednov, skupaj kakih 10 do 20 ur. Zbrano gradivo lahko shranite in ga občasno dopolnete z novostmi, rojstvi, porokami in smrtmi.

Vaše delo lahko s tem zaključite. Opravili ste delo, ki bo morebitnemu zainteresiranemu dediču velika dragocenost.

Več kot verjetno pa ste pri svojem delu začutili veselje za nadaljevanje. Nadaljujete lahko brez pomoči in izkušenj drugih, na tak način dela večina raziskovalcev. Lahko pa si delo olajšate s tem, da posežete po literaturi. Tuje literature je zelo veliko, knjig in časopisov, nastaja pa tudi domača. Poleg omenjenega priročnika so v vsaki številki biltena našega društva številni prispevki, ki vam bodo, če jih boste pravočasno spoznali, močno olajšali delo. Mnogi raziskovalci so že ugotavljali, koliko dela bi jim bilo prihranjenega, če bi poznali priporočila. Rodoslovno društvo prireja redna mesečna srečanja, poleg tega pa še tematska predavanja, ogleda arhivov, predstavitev različnih načinov dela, razstavlja rodoslovno gradivo in rodovniške prikaze, člani si izmenjujejo izkušnje, delovne pripomočke, literaturo, podatke itd. Društvo tudi skrbi za povezave s tujino.

Za konec še računalnik. Mnogi raziskovalci so opravili osupljive raziskave in zgradili zavidljive rodoslovne izdelke brez računalnika. S tem so neizpodbitno dokazali, da računalnik pri tem delu ni nepogrešljiv. Ravno tako pa je očitno, da si z njim lahko bistveno olajšamo delo, raziskave pa lahko širimo praktično brez omejitev. Tudi za to trditev ne manjka dokazov, ne le v tujini, dovolj jih je že tudi doma. Na srečanjih društva rodoslovcev in v biltenih se temu področju posveča nenehna pozornost, zainteresirani lahko delo z rodovnikom, računalnikom in v slovenščino prevedenim programom spoznajo na tečaju. Če boste pri svojem delu uporabljali računalnik, vam bodo tudi tale priporočila za delo skoraj nepotrebna, odveč vam bosta tudi oba omenjena obrazca, začeti pa se vseeno splača prav z njima, najprej pa izpolnite obrazec Moj rodovnik. Če ga boste izpolnjevali na pamet, boste zanj porabili nekaj minut. To bo preizkusni kamen vaše pripravljenosti za delo.

Kaj delamo?

Anton Kos

Zakaj in kako sem se začel ukvarjati z rodoslovjem?

Že kot otrok sem rad prisluhnil pripovedovanju staršev in starih staršev, kadar so pravili o svojem poreklu. Izhajali naj bi iz vasi Kačji dol pri Podčetrtku. Do takih pogovorov je prihajalo vedno tudi takrat, kadar se je za-

radi različnih razlogov zbralo večje število sorodnikov. Ob takih priložnostih in ob teh pogovorih je marsikdo od nas ugotavljal, kako važno bi bilo vsaj nekaj tega, kar je bilo povedanega tudi zapisati, da bi se ohranilo kasnejšim rodovom.

Vendar pa se nikoli ni našel tisti, ki bi se tega lotil. Tudi sam sem dolgo okleval. Pred dobrim letom pa sem si rekel: Če si drugi ne znajo vzeti časa, si ga bom pa sam! Brez vsakršnih priprav in vzorcev sem si začel zapisovati najprej vse tisto, kar sem vedel sam, nato sem 'zaslišal' še bližnje in manj bližnje sorodnike in od vsakega dobil marsikaj zanimivega. Zbral sem podatke o več kot 500 osebah, na vse strani pa bi še lahko nadaljeval, kar tudi nameravam. Podatke sem zbiral pri živih sorodnikih, ko se je po spominu tudi njim ustavilo ali se nanj niso več zanesli, sem posegel tudi po arhivskih virih. Prav tu me največ dela še čaka. V začetku sem podatke zapisoval v zvezek in posamezne pole, zdaj uporabljam računalnik in ugotavljam, da je z njim delo v vseh ozirih olajšano.

Seveda sem najprej raziskoval moško linijo po očetovi strani. Najprej sem mislil raziskati samo to linijo, kmalu pa sem ugotovil, da so ostale smeri raziskave ravno tako ali še bolj zanimive. Tako so prišli na vrsto priimki Vertovšek, nato pa Maček, Petan, Gračner, Potočnik, Zdolšek in drugi. Še mnogo več različnih priimkov pa se je pojavilo takrat, ko sem začel popisovati tudi tete in strice ter bratrance in sestrične v različnih kolenih.

Pri tem delu sem našel tega ali onega sorodnika, ki je imel kar precej podatkov že pregledno razvrščenih in sem jih z lahkoto pridružil svoji 'zbirki'. Vsakemu od sodelujočih sorodnikov sem izročil po

en izvod celotne evidence, letos imamo namen prirediti družinsko srečanje, dogovarjamo se tudi o tem, da bi napisali družinsko kroniko.

Zbrani podatki odražajo dokaj značilne vzorce, ki jih najdemo v določenih obdobjih v povprečni slovenski družini. Nekaj generacij nazaj ima skoraj vsaka družina večje število otrok. V zadnjih desetletjih se to število močno zmanjšuje. Večina sorodstva (po Kosovi strani) živi še vedno na Kozjanskem, nekaj pa se nas je razkropilo po Sloveniji in tujini.

Odkar sem se pridružil rodoslovnemu društvu, sem s pridom uporabil marsikatera priporočila za delo in delovne pripomočke. Srečal sem druge raziskovalce in vesel ugotovil, da se moje raziskave delno združijo z raziskavo nekega drugega člana. Ne zamudim nobenega društvenega srečanja ali predavanja. Spoznal sem, da niso zanimive le raziskave lastnega sorodstva. Pri svojem delu na terenu sem naletel na skupino raziskovalcev, ki so v okviru raziskav na projektu za celostni razvoj podeželja pozornost posvečali pretežno starim podeželskim objektom, vendar so jim delo moje rodoslovne raziskave njihove še dodatno osvetlile, delno so jih vključili v svoj projekt, ob predstavitvi rezultatov pa so jih tudi razstavili. Ob tem je bilo predstavljeno tudi delo našega društva in naši bilteni, kar je med obiskovalci vzbudilo nemalo zanimanja. Prireditelj je bila deležna dodatne pozornosti tudi zato, ker se je časovno ujela s krajevnim žegnanjem pri Sv. Vidu v Kostanjku v župniji Zdole pri Krškem.

Poleg lastnih raziskav me privlačijo tudi druge, med takimi zlasti rodovnik A. M. Slomška, ki ga je raziskoval že France Kavčič.

Pripomba urednika. Večina članov Antona Kosa pozna tudi po tem, da je za številna društvena srečanja preskrbel dvorano v podjetju, kjer je zaposlen in tudi sicer zna priskočiti na pomoč, kadar je to potrebno.

0

Pri založbi Co-Libri je v ponatisu izšla knjiga dr. Ivana Šuštaršiča z naslovom **Moj odgovor**. Knjiga je prva iz serije Korenine. Založba Co-Libri se je odločila, da bo v tej seriji objavljala življenjepise, dnevnike in družinske kronike. Vsako leto naj bi izšle štiri knjige. Pri izdaji prve je sodelovalo tudi naše društvo, zlasti ing. Kobi. Založba vabi člane, da z gradivom in priporočili sodelujejo pri izdajanju knjig v tej zbirki. Knjigo si boste lahko ogledali in po želji naročili na društvenem srečanju.

Grb postane prebivališče duše neke družine, zato je nalašč poskrbljeno, da ga ne zna razumeti kdorsibodi. (prosto po Petzoldu)

Kaj delajo

Nemčija

V tej rubriki smo vsakič želeli predstaviti dogajanje v neki državi. Tako smo že predstavili Nemčijo, ki ima v Leipzigu svojo rodoslovno centralo. Celovitim predstavitev ostali držav še ne moremo podati, ker nacionalnih institucij (še) nimajo ali pa z njimi še nismo navezali stikov.

Danes, v času Interneta in drugih pridobitev sodobne tehnologije, bi bilo kolege v tujini nesmiselno nadlegovati na klasičen način, ko pa bi lahko skoraj vse o njih zvedeli kar s svojega na omrežje priključenega računalnika. Mi smo sicer objavili elektronski naslov društva, imamo tudi svojo predstavitevno stran in nekaj drugih zanimivosti, a kaj nam vse to koristi, ko pa zlahka prešteješ na prste ene roke tiste med nami, ki bi imeli možnost in čas uživati v tam ponujenih dobrotah, in, kar bi bilo še pomembnejše, manjka tistih, ki bi raziskane kontinente predstavili tudi tistim, ki se sami ne nameravajo podajati na Internetovo avtocesto.

Tokrat radovednežem ponujamo nekaj na hitro zbranih elektronski naslovov. Mimogrede omenimo, da prirejajo naši kolegi v tujini konference, na katerih obravnavajo računalniško komponento pri rodoslovnem delu. Največ tega pa nam je dostopno na Internetovih policah, nemalokrat celo brezplačno.

Tokrat torej objavljamo nekaj zanimivih nemških naslovov na Internetu (WWW), ki smo jih našli v zadnji (33.) številki nemškega časopisa Computergenealogie:

Genealogy - Homepage:

<http://ftp.cac.psu.edu/~saw/genealogy.html>

German Genealogy FAQ's and Overviews:

<http://www.genealogy.com/gene/genealogy.html>

Deutscher Spiegel:

<http://www.med.uni-giesen.de/gene>

<ftp://www.med.uni-giesen.de/pub/mirrors/genealogy.com>

Nachfahren Karls des Großen:

<http://fau180.informatik.uni-erlangen.de:80/html/chl-enter.html>

Genealogy Resources on the Internet:

http://www.umich.edu/~cgaunt/gen_intl.html

gopher://alpha.cc.utoledo.edu:70/11gopher_root%

Federation of Eastern European Family History Societies:

<http://wheel.dcn.davis.ca.us:80/~feefhs/>

<http://dcn.davis.edu/~feefhs>

Kratka kategorizacija rodoslovcev

Peter Hawlina

Rodoslovce bi bilo mogoče razvrščati na več načinov. Npr.

- na ljubitelje in strokovnjake,
- na začetnike in izkušene,
- na tiste, ki delajo za lasten namen in tiste, ki delajo po naročilu in za plačilo,
- na tiste, ki ne znajo brez računalnika in tiste, ki ne znajo z njim,
- na tiste, ki jih zanimanje za rodoslovje popade trenutno in tiste, ki mu vedno ostanejo zvesti,
- na tiste, ki se zanimajo samo za plavo kri in tiste, ki se ne ozirajo na stan in pomembnost prednikov ali raziskovanih oseb,
- na tiste, ki za nazaj in za naprej raziskujejo samo moško linijo in tiste, ki se ne omejujejo na priimek,
- na tiste, ki jim zadošča ime in priimek in tiste, ki se zadovoljijo šele s popolnimi podatki.

Sami boste verjetno našli še kakšno možnost razvrščanja. V svojih dosedanjih razmišljanjih sem ločeval med tremi skupinami:

- rodovnikarji,
- rodoslovci in
- raziskovalci.

Nekoliko natančneje bi jih lahko ločevali tudi po naslednjih značilnostih:

- Taki, ki bi želeli sebi in vsem drugim zagrniti zaveso pred preteklostjo, ki jo odgrinjajo rodoslovne raziskave. Teh je zelo malo.
- Malo je tudi tistih, ki jih rodovnik prav nič ne zanima.
- Največ je tistih, ki jih to sicer zanima, o sorodstvu zelo veliko vejo, redko pa svoje vedenje prenesejo na papir in ga s tem ohranijo potomcem
- Približno en odstotek je takih, ki si vzamejo čas in svoje poznavanje dokumentirajo
- Samo en odstotek od teh zadnjih je takih, ki se lotijo temeljitejših raziskav. Navidezne ovire jih pri delu še podžigajo.
- Iz te zadnje populacije se nekateri dvignejo na še višjo raven. Ta zahteva vsaj delno poznavanje

nje številnih področij, ki jih sicer obravnavajo zgodovinske, geografske, etnografske, sociološke, antropološke in še marsikatero druge vede. Tak rodoslovec v tej svoji posebni usposobljenosti navadno prekaša tiste z akademskimi naslovi.

Po tem uvodu, ki morda naredi resen vtis, smo dovolj ogreti, da si ogledamo še naslednjega. Kategorije so namenoma izbrane s pojmi, ki se končajo na '-ač'. Ta končnica besedam največkrat prida nekoliko slabšalen pomen, podobno kot tiste, ki se končajo na '-uh'. Poznavalci bomo košček sebe našli v skoraj vsaki od navedenih kategorij.

Vzdevkov na -ač je še veliko. Če se vam ljubi, jih kar dodajte.

()

Nekateri ljudje lahko spremljajo svoje družinsko deblo vse do tistih, ki so na njem čepeli. (grafit)

Ing. Rasto Švajgar, član SRD, je poslovenil in priredil knjigo **Veneti - Iliri - Slovani**, ki jo je pred skoraj 200 leti v Leipzigu izdal zdravnik in naravoslovec Baltasar Hacquet. Njegova pričevanja so za slovensko zgodovino temeljnega pomena. Knjiga je ilustrirana, ima prek 260 strani, izšla bo v juniju 1996 in v prednaročilu stane 2490 SIT. Naročite jo lahko pri založbi BRANKO, Ul. Gradnikove brigade 27, 5000 Nova Gorica.

- **Sanjač.** Neprestano sanjari o tem, kaj vse bo naredil. V sanjah se mu vse prikazuje veliko lepše, kot je v resnici. Zato raje ostane pri sanjah. Sanjaču je podoben
- **Mečkač.** Ta se je sicer sprijaznil z ugotovitvijo, da življenje niso sanje, ne more pa se lotiti dela. Temu je blizu
- **Nergač,** ki razloge za svoje mečkaštvo zvrča na številne neutemeljene ovire. Temu sledi
- **Čvekač.** Ta je sicer nekaj malega zapisal na papir, še veliko večje ima načrte. Že zapisano razkazuje naokrog kot babice fotografije svojih vnučkov in išče priložnost, da bi sogovornika dolgočasil z dolgovezni pripovedmi o svojem rodu, ki da je direktno povezan z bizantinskim dvorom.
- **Bahač** naredi ali še raje naroči rodovnik zato, da se z njim ponaša. Če ne gre drugače, si ga izmisli.
- **Berač** prosjači od vrat do vrat in neredko priberači prave poslastice. Tako pridobljenega pogosto ni pripravljen deliti z drugimi, niti s tistim, ki ga je obdaroval. Ne zaveda se, da je informacija dobrina, ki na vrednosti pridobi, če jo damo od sebe, sami pa pri tem nič ne izgubimo. Če jo zapiramo, se skisa, splesni in zgine. Če jo odpremo, oživi in se razrase.
- **Gostač** se pusti gostiti ob tuji mizi, sam ne zna sodelovati.
- **Hlastač** nabira vse, kar mu pride pod roko. Ne ozira se na kakovost podatkov. Zbrano gradivo je neurejeno, zato nepregledno in največkrat malo vredno.
- **Skakač** skače od ene raziskave k drugi. Noben ne obdela temeljito, o vsaki pa bi hotel imeti v razpravi glavno besedo.
- **Kovač** ali klepač kuje in kleplje. Svoje izdelke obeša na stene kot histerična gospodinja svoje gobeline.
- **Garač** bi prevzel vsako delo. Raziskoval bi zase in za vsakogar. Komaj čaka na novo priložnost, da se zakoplje v delo. Rezultate razdaja brez plačila.
- **Skrivač** je tisti garač, ki rezultate svojega dela občuduje sam in jih ne želi pokazati nikomur. Za to ima največkrat neutemeljen razlog. Včasih gre za to, da drugi, po njegovem mnenju, tega ne zaslužijo, večkrat pa ne želi odkriti sorodstvenih zvez, ki se jih sramuje.
- **Uživač** bi lahko rekli tistemu, ki so mu raziskave pravi užitek. Ni mu žal časa, naporov in sredstev. Svoje rezultate je pripravljen brez zadržkov posredovati komurkoli.
- **Orač** je tisti, ki zna orati ledino. Pri delu odkriva nove načine in možnosti za raziskovalno delo. Je inovator.

Petrač Porivač

RAST**- Raziskovalski stiki**

Tokrat objavljamo tri TT (Tiny Tafel). Njihova razlaga je bila že večkrat podana v prejšnjih številkah.

N Nenad Novaković

A Nusdorferjeva 9

A 1000 Ljubljana

A Slovenija

T +386 61 452305

D /IBM/

F Brother's Keeper 5.2

Z 27 Brother's Keeper MP

B560 1911:1911 BAČNAR

B325 1855:1976 BEDJANIČ

B200 1900:1900 BEKIČ\Binovac, Smederevo, Srbija

C420 1791:1791 CLAUS\Mauthen, Koroška

Č421 1874:1874 ČOLAKOVIĆ\Lozovik, Velika Plana, Srbija

D200 1825:1825 DOGSCHA\Polstrau

G400 1776:1910 GOLL\Greifenburg, Koroška

H252 1815:1815 HOCHENEGG

H616 1909:1972 HRIBAR

I151 1907:1907 IVANOVIĆ\Skobalj, Smederevo, Srbija

J521 1923:1943 JANKOVIĆ\Vučak, Smederevo, Srbija

J260 1845:1845 JÄGER\Koroška

K400 1835:1835 KLAJČ\Dubrovnik

K656 1800:1800 KRINNER

K656 1830:1863 KRINNERSTORFF\Jičin, Češka, Moravska

L135 1800:1863 LÜFTNER

M410 1898:1934 MILOŠEVIĆ\Vrbovac, Smederevo, Srbija

N342 1893:1893 NEDELJKOVIĆ\Ralja, Smederevo

N121 1881:1995 NOVAKOVIĆ\Lozovik, Velika Plana, Srbija/Lj.

P141 PAVLOVIĆ

R352 1799:1799 RADINKOVIĆ

R200 1880:1880 RAJIĆ

R165 1861:1861 REBERNIK

V620 1854:1881 VERČKO

W 23 Apr 1996

N Marta Berginc

A 5243 Podbrdo 32

A Slovenija

T +386 65 808030

D /IBM/

F Brother's Keeper 5.2

Z 36 Brother's Keeper MP

B200 1818:1818 BEGUŠ\Porezen/Porezen

B625 1817:1962 BERGINC\Srpenica/Ljubljana

B120 1809:1809 BEVK\Hudajužna 1/Hudajužna 1

B520 1835:1888 BIANCA\San Daniele

B265 1634:1989 BOŽIČ\Rakovec 55/

B640 1818:1845 BRELIH\Trtnik 25 / Fok/

B652 1722:1722 BREMEC

B610 1772:1772 BROVČ

D600 1934:1983 DRAŽIČ\Sušak/Ljubljana

H345 1748:1824 HADALIN

J523 1934:1934 JENSTERLE

K530 1761:1761 KENDA

K200 1742:1742 KOS

K100 1687:1687 KOVAČIČ

K114 1841:1841 KOVAČIČ\FOLTOVA\Logaršče/Logaršče

K650 1846:1846 KURINČIČ

K365 1879:1879 KUŠTRIN

L256 1753:1753 LAHAJNAR

M400 1742:1911 MIHELAČ\Podbrdo 5/

M530 1850:1850 MONTI

O130 1808:1808 OBID

O252 1791:1833 OSMUK\Koritnica 34/Koritnica 73

S120 1876:1904 SIVEC\Kobarid/Bohinjska Bistrica

S364 19__ :19__ STERLING/KORENOVA

Š364 1753:1796 ŠTERLING

T500 1728:1728 TINČU\Borovnica/Borovnica

T626 1785:1785 TORKAR\Kuk/Kuk

T610 1870:1870 TREBŠE\Srpenica/Srpenica

T626 1786:1786 TROJER\Trtnik/Trtnik

Z200 1784:1992 ZGAGA\Bača 10/

W 24 Apr 1996

N Anton Tomažič

A Vir, Parmova 1

A 1230 Domžale

A Slovenija

A tone.tomazic@ius-software.si

T + 386 61 373 903

D 3.5" 1.44M MS-DOS

F Visual ROOTS version 1.01a

Z 144 TT version 74

D460 1825*1825*DOLAR/Trobelno 3

G653 1814*1814*GROMAT, Grad 10/Bled, Grad 10

H316 1787*1787*HUDOVERNIK/Bled

K652 1955*1955*KRANJAC/Ljubljana

P311 * *PODBEVŠEK/Palovče

P414 1856*1856*PLEVEL/Palovče

P600 1884*1884*PIRŠ, Zg. Tolmin/Cikuše

S240 1860*1860*SOKLIČ, Grad 10/Bled, Grad 10

T500 1950*1950*TOMAŽIČ/Ljubljana

U650 1785*1785*URANČIČ/Pri Tometu

V345 1883*1883*VODLAN/Palovče

Ž122 1886*1886*ŽABJEK/Ljubljana

W 24 APR 1996

- Peruzzi (v povezavi s Prijatelj, Praznik, Marolt) začetek 19. stoletja največ v zahodni okolici Ljubljane. Sprašuje Peter Hawlina.
- Valentin Seljak, * 10.2.1890 v okolici Trsta, Leta 1907 se je izselil v USA. Sprašuje Stanislav Južnič.

Novi člani

- Mag. Silvo Žlebir,
Dvorje 76, 64207 Cerklje, 064 422230
- Marko Ahačič,
Kranjska cesta 7, 64290 Tržič, 064 53571
- Zupančič ing. Beno,
1000 Ljubljana, Ane Zihherlove 2
- Miklič Jožefa,
8000 Novo mesto, Nad mlini 14, 068 323132
- Slekovec Dagmar,
6310 Izola, Nazorjeva 13, 066 61380
- Majcenovič Mija,
1240 Kamnik, Kovinarska 23a, 061 812047
- Tomažič Anton,
1230 Domžale, Parmova 1, 061 712023
- Berginc Marta,
5243 Podbrdo 32, 065 808030
- Bojović Ljubiša,
1000 Ljubljana, Rojčeva 24, 061 452082
- Cajnko Stanko,
1000 Ljubljana, Mucherjeva 3, 061 1684144
- Vidovič Maruška,
1000 Ljubljana, Beethovnova 9/III, 061 1323245
- Sevljak Jože,
1270 Litija, Graška 4, 061 881085
- Tadina Stane,
4000 Kranj, Šiškovno naselje 21, 064 310207
- Strlič Dušan,
4226 Žiri, Selo 60, 064 691727
- Mravlja Igor,
1000 Ljubljana, Žaucerjeva 11, 061 267783

Dobrodošli!

()

Zaradi naglice in varčevanja je bilten izšel brez lekture. Poleg drugih napak, so se nam prikradle še konverzijske. Največ jih je v prispevku o Uskokih, kjer je "č" zapisan kot "æ". Zadnji odstavek v prispevku ing. Kobija na str. 28, je ostanek izločenega besedila in zato ne sodi nikamor. Avtor fotografije na naslovnici je P. Hawlina. Za te in druge napake se avtorjem in bralcem opravičujemo.

Tehnični urednik

Sodelavcem biltena Drevesa

Avtorje prosimo, da pri pripravi prispevkov upoštevajo naslednja navodila:

Lektorirane prispevke pošljite stiskane in s sodobnim urejevalnikom teksta zapisane na disketi na naslov SRD, Lipica 7, 4220 Škofja Loka.

Urednik

Obvestila

V torek, 14. 5. 1996, vas ob 18. uri vabimo v sejno sobo podjetja IMP na Dunajski cesti 7 v Ljubljani na

drugi občni zbor

našega društva.

Za razpravo se ni prijavil nihče, zato bomo na zboru podali samo poročila.

Občnemu zboru bo sledilo naše redno mesečno srečanje.

*Slovensko rodoslovno društvo
Predsednik*

Arhiv Republike Slovenije
in Slovensko rodoslovno društvo
vabita na predavanje
mag. Stanislava Južniča z naslovom

Uskoki, naši predniki

ki bo v čitalnici Arhiva Republike Slovenije, Zvezdarska ulica 1 v torek, 21.5.1996 ob 18. uri

Junijsko in julijsko srečanje

bosta v sejni sobi podjetja IMP na Dunajski cesti 7 v Ljubljani.

Če torej ne bo posebnih obvestil, ste vabljeni 11.6. in 9.7., obakrat ob 18. uri .